

Liperi

Hyvinvointipalveluiden talouden ja
toiminnan kertomus 2024

Hyvinvointilautakunta 20.2.2025

SISÄLLYS

Kuntakonsernin sitovat tavoitteet	3
Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	4
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	4
Väestön hyvinvointi ja terveys	4
Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä suunnitelmia	4
Vuodelle 2024 asetettujen painopistealueiden toteuma ja muu toiminta	4
Seuraaville vuosille siirtyneitä toimenpiteitä:	6
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden tila	7
Lapset ja lapsiperheet	7
Nuoret	8
Työikäiset	8
Ikäihmiset	9
Keskeisimmät haasteet tuleville vuosille	9
Hyte-kerroin	10
Osallisuustoimielimet	10
Vuoden 2024 sisäisen valvonnan toimenpiteet ja toteuma	11
Operatiivinen johtaminen	11
Riskienhallinta	11
Turvallisuus	11
Hyvinvointipalvelujen talousarvio	12
Toiminnan ja talouden raportointi	12
Sisäisen valvonnan suunnitelman arviointi vuodelta 2024	12
Hyvinvointipalveluiden toiminta-ajatus	14
Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	14
Hyvinvointipalveluiden taloussuunnitelmakauden 2024–2026 toiminnalliset tavoitteet	18
Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024	20
Perusopetus	21
Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	22
Liperin koulu	24
Ylämyllyn koulu	24
Mattisenlahden koulu	27
Salokylän koulu	28
Honkalammen koulu	28
Muu perusopetus	29
Varhaiskasvatus	30
Perhepäivähoito, Päiväkodit, Esiopetus ja Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	32
Opinto- ja vapaa-aikapalvelut	33
Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	33
Liikunta	35
Kulttuuri	35
Nuoriso	35
Seutukirjasto (Joensuun tuottama palvelu)	36
Kansalaisopisto (Joensuun tuottama palvelu)	37

Kuntakonsernin sitovat tavoitteet

Kuntakonsernin toiminnalliset kokonaistavoitteet 2024 hyvinvointipalveluiden osalta

Valtuuston nähdn sitovat toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi		
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen	Uuden laajan hyvinvointikertomuksen valmistelun käynnistäminen	Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025–2028 on valmis. Hyvinvointilautakunta on käsitellyt asiakirjan 12/2024.
	Nimetään kunnan kriisiryhmä ja kriisityölle luodaan toimintamalli	Kriisiryhmän nimeäminen ja toimintamallin perusteet on päätetty hyvinvointilautakunnassa 12/2024.
Palveluverkkoselvitys		
Palvelualueiden toiminta tukee kunnan talouden tasapainottamista ja toiminnan tehostamista.	Elinympäristö- ja hyvinvointilautakunnat toteuttavat yhteistyössä päiväkot-, koulu- ja liikuntapaikkaverkkoselvitystä	Kouluverkostoselvitys ja liikuntapaikkaselvitys on käsitelty valtuustossa kesäkuussa. Varhaiskasvatusselvitys on valmis ja käsitelty hyvinvointilautakunnassa 12/2024.

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä (Kuntalaki 410/2015, 1 §). Kunnan on terveydenhuoltolain (1326/2010) nojalla otettava päätöksissään huomioon hyvinvointivaikutukset (11 §) sekä seurattava väestön hyvinvointia (12 §). Kaikkea toimintaa ja palveluiden järjestämistä ohjaa kuntastrategia, yhdessä sovitut arvot ja tavoitteet. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä ja tukea toisiaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa. Niillä on myös vuosittainen velvoite neuvotella keskenään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asioista sekä huomioida neuvotteluissa ja yhteistyössä myös muut toimijat kuten järjestöt, yritykset ja julkisen sektorin toimijat.

Väestön hyvinvointi ja terveys

Kunnan hyvinvointityötä ohjaa hyvinvointityöryhmä, jossa on laaja-alainen ja moniammatillinen edustus hyvinvointialueelta, seurakunnista, poliittisista päättäjistä, järjestöistä sekä kunnan viranhaltijoista. Hyvinvointiryhmä kokoontui vuonna 2024 kuusi kertaa. Hyvinvointiryhmän kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia asioita sekä kokoukselle erikseen valmisteltuja teemoja. Vuoden aikana hyvinvointiryhmässä seurattiin laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelua eri vaiheissa sekä kuultiin mm. Miunhyvinvointi.fi-palvelutarjottimen valmistelusta, työllisyyspalveluiden ajankohtaisia asioita sekä ehkäisevän päihdetyön sekä maahanmuuton ja kotoutumisen tilannekuvaa. Syksyn ensimmäisessä kokouksessa mukana oli Koto-kunnan edustajat Käsämään avatusta vastaanottokeskuksesta.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä suunnitelmia

Vuoden aikana valmisteltiin kunnan uutta laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa vuosille 2025–2028. Asiakirja valmistui loppuvuodesta ja hyvinvointilautakunta hyväksyi sen joulukuussa. Lakisääteinen hyvinvointisuunnitelma pohjautuu maakunnalliseen hyte-ohjelmaan (Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet Pohjois-Karjalassa 2025–2028), jota valmisteltiin laaja-alaisessa yhteistyössä alkuvuodesta 2024.

Eri osa-alueiden strategista, pitkän aikavälin tavoitteellista suunnittelua jatkettiin vuonna 2024. Edellisen suunnitelmakauden keskeisenä toimenpiteenä on ollut linjata hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suuntaviivoja ja konkreettisia toimia, jota varten on laadittu strategisia ohjelmia. Useilla toimialoilla käynnissä on suunnitelmien jalkautustyö tai niiden mukaiset toimenpiteet. Kuntalaisten palautetta ja kehittämistoiveita on kuultu laajasti osana eri toimialojen ohjelmatyötä ja palveluiden kehittämistä.

Kunnan nuoriso-ohjelma valmistui elokuussa 2024 ja kulttuuriohjelman laadinta käynnistyi loppuvuodesta. Vuonna 2023 laadittu ikäystävällisyyden ohjelma hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa 2024 ja siitä laadittiin käsiversio syksyllä kuntalaisille jaettavaksi erilaisissa tilaisuuksissa. Vuoden 2024 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä ohjasi vuosille 2021–2024 laadittu hyvinvointisuunnitelma, jonka lopputuote tuodaan valtuustolle käsiteltäväksi erillisenä asiana.

Vuodelle 2024 asetettujen painopistealueiden toteuma ja muu toiminta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja-alaista, poikkihallinnollista ja moniammatillista yhteistyötä ja kumppanuutta. Hyvinvointialueen ja maakuntaliiton kanssa tehty kumppanuussopimuksen mukainen yhteistyö käynnistyi kokonaisuudessaan vuoden 2024 aikana ja sillä oli vaikutusta kunnan hyvinvointityön käytänteisiin. Alueelliset kumppanuusryhmät kokoontuivat kolme kertaa, mutta strategisen tason yhteistyöneuvotteluja ei vielä järjestetty. Niissä koolle kutsuja on hyvinvointialue. Läntisen alueen

kumppanuusryhmän puheenjohtajana toimii Liperin kunnan hyvinvointijohtaja.

Hyvinvointikoordinaattoriverkosto toimi maakunnassa aktiivisesti ja Liperistä siinä on mukana hyvinvointi- ja hankekoordinaattori.

Kuntalaisten turvallisuutta edistävänä toimenä valmisteltiin kunnan kriisityön mallia. Hyvinvointilautakunta päätti joulukuussa kriisiryhmän perustamisesta ja toiminnan periaatteista. Varsinainen toiminta ja koulutuksen käynnistyvät vuonna 2025.

Lapsiystävällinen kunta -työ jatkui laajalla kouluttautumisella ja sovittujen tavoitteiden mukaisella työskentelyllä. Koulu- ja varhaiskasvatusselvityksen laadinnan yhteydessä tehtiin laaja lapsivaikutusten arviointi. Koordinaatiotyöryhmä kokoontui säännöllisesti. Lastenoikeuksien viikon toiminta oli erittäin monipuolista.

Perhekeskusverkoston yhteistyöhön osallistuttiin aktiivisesti. Ylämyllyn koulun monipuolinen perheiltä-konsepti palkittiin marraskuussa järjestetyssä seminaarissa perhekeskustunnustuksella. Maakunnallisen perhekeskusverkoston ohjausryhmän puheenjohtajana toimii kunnan hyvinvointijohtaja. Liperin kunnan perhekeskustiimin perustaminen verkoston viestintäsuunnitelman mukaisesti siirtyi seuraavalle vuodelle.

Kunnan ruokakasvatuksen monialainen työryhmä jatkoi edelleen hyvien käytänteiden edistämistä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Työryhmän toimintaa selkeytettiin hankevuoden jälkeen. Laaja työryhmä kokoontuu jatkossa kerran vuodessa ja pienempi ydinryhmä useammin. Ruokakasvatuksen työryhmäkokousten välillä työskentely jatkuu toimialoittain.

Vuoden 2024 aikana valmistauduttiin TE-hallinnon valtakunnalliseen uudistukseen. Työllisyyden hoito siirtyi vuoden vaihteessa valtiolta kunnille ja Pohjois-Karjalassa työllisyyspalveluita hoidetaan maakunnallisella mallilla. Työllisyyden hoito tärkeä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Duunitalo Linkin toiminta on vuosien myötä laajentunut ja monipuolistunut. Kaikki alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat kontaktoitiin vuosina 2023 ja 2024 kuntakokeilun, työllisyys Hankkeiden sekä kunnan työllisyyspalveluiden toimesta. Alle 25-vuotiaiden palvelut on keskitetty yhdelle asiakasvastaavalle ja yhteistyötä etsivän nuorisotyön ja nuorten palveluverkoston kanssa on lisätty. Duunitalo Linkin toimintaa markkinoitiin säännöllisesti sosiaalisessa mediassa.

Perheiden kohtaamispaikan (Kota) toiminta jatkui aktiivisena, yhteistyötä ja tapahtumia järjestettiin eri toimijoiden kanssa. Perheiden määrä Kota-toiminnassa on lisääntynyt vuosittain ja yhteistyöstä neuvolan kanssa on ohjautunut lisää uusia perheitä Kota-toimintaan. Kohtaamispaikkatoimintaa on kehitetty toteuttamalla arviointia ja asiakaskyselyitä, joiden mukaan Kota koetaan matalankynnyksen paikaksi, joka tukee perheiden arkea ja hyvinvointia sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Kunnan kotouttamisen monialainen työryhmä kokoontui vuoden aikana säännöllisesti. Vuodesta 2023 alkaen maahanmuutto kunnassa on lisääntynyt ja tarve maahanmuuton koordinaatiolle ja kotouttamiselle on kasvanut. Erityisesti kasvussa on ollut työperäinen maahanmuutto vuosien 2023–2024 aikana, mutta kesällä 2024 Käsämän Veljesharjulle perustettu vastaanottokeskus on tuonut Liperiin myös tilapäistäsuojelua saavia maahanmuuttajia. Työvoiman ulkopuolella olevia maahanmuuttajia on tuettu työhaussa, etuusasioiden hoitamisessa sekä vapaa-ajantoiminnoissa. Kunnan ensimmäinen valmistavan opetuksen ryhmä perustettiin vuonna 2023 Liperin kouluun ja elokuussa 2024 perustettiin toinen ryhmä yläkouluun. Maahanmuuttajatyössä valmistauduttiin 1.1.2025 kotoutumislain uudistukseen, jossa kunnan tehtävänä erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen vahvistaminen sekä eri toimijoiden vastuiden selkeyttäminen ja monialaisen yhteistyön kehittäminen. Vuoden aikana laadittiin Liperin kunnan kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja 2025.

Kunnan asumisneuvontapalvelu tarjoaa lyhytkestoista matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa asumiseen liittyvissä asioissa. Elokuun 2024 loppuun mennessä oli päätetty 102 asiakkuutta, joissa asiakaskohtaisen maksusuunnitelman mukaisesti vuokratelkka saatiin selvitettyä ja velka maksettua. Vuonna 2024 ei haettu häättöjä.

Ikäihmistien neuvoston kanssa laaditusta Ikäystävällisyyden ohjelmasta johdetuttuja toimenpiteitä kirjattiin Liperin hyvinvointisuunnitelmaan 2025–2028. Ohjelmasta laadittiin myös Ilolla ikääntyen Liperissä-käsilehtinen kuntalaisille. Liperin Ikiliikkujat -hanke käynnistyi. Hankkeen avulla tavoitellaan lisää liikuntaa yli 65-vuotiaiden arkeen omaehtoisesti sekä koulutettujen vertaisohjaajien ja ulkoiluystävien kanssa.

Mielen hyvinvointiin liittyviä tavoitteita toteutettiin muun muassa Lapset puheeksi -menetelmän käyttöönnoton ja laajentamisen sekä Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön kautta.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaatioryhmän toiminta on vakiintunut ja ryhmä toimii osana maakunnallista ehkäisevän päihdetyön verkostoa. EPT-suunnitelman mukaisia toimia on tehty, henkilöstön osaamista on vahvistettu koulutuksin, viestintää tehostettu ja päihheet ja pelihaitat-sivusto päivitettiin osana kunnan hyte-sivuja. Ehkäisevän päihdetyön EHEÄ-hankkeessa vuonna 2024 aloitetut henkilöstön päihteen puheeksiotto-koulutukset jatkuvat vuonna 2025. Koulutusten myötä päihteen ja pelaamisen puheeksiottoa kehitetään ja jalkautetaan jatkossa kaikkien toimialojen käytännöksi. Vuonna 2024 osallistuttiin valmistuvan Päihde- ja pelikasvatusoppaan (2025) laatimiseen, jonka hyödyntämistä uusien menetelmien ja toimintamallien osalta tehdään tulevinä vuosina. Useita ehkäisevän päihdetyön toimenpidekirjauksia tehtiin Liperin laajaan hyvinvointisuunnitelmaan 2025–2028.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön perustetun moniammatillisen hyte-tiimin toimesta on tehostettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja tapahtumien sisäistä viestintää ja tiedottamista sekä viestintää kuntalaisille. Hyte-tiimi on kokoontunut säännöllisesti vuoden aikana. Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä tapahtumia ja teemapäiviä järjestettiin runsaasti eri ikäisille kuntalaisille. Valtakunnallisilla teemaviikoilla järjestettiin tapahtumia, muun muassa lasten kulttuurin viikko, yläkoulun kansainvälinen teemaviikko, ehkäisevän päihdetyön viikko, liikenneturvallisuusviikko, vanhusten viikolla Liperin Ikiliikkujat -hankkeen terveystiikuntailtapäivä Salokylän koululla ja keväällä kävelytapahtuma Pärnävaaralla. Lisäksi järjestettiin muuta toimintaa ja tapahtumia kuten koulujen loma-aikojen aktiviteetit, toiminnallinen perheilta Jyrissä ja Pakoaukealla sekä perhenuokkareita Ylämyllyllä, Liperissä ja Viinijärvellä.

Viinijärven ja Liperin yhteisötalojen toiminta jatkui vilkkaana vuonna 2024, tapahtumia ja toimintaa järjestettiin runsaasti. Yhteisötalojen toiminta on osoittautunut hyvinvointia edistäväksi ja eri toimijoiden yhteenkuuluvuutta ja yhdessä tekemistä edistäväksi tahoksi.

Yläkoululla alkoi syksyllä 2024 Liikettä koulupäivään -hanke. Sen avulla pyritään lisäämään liikettä koulupäivään ja kiinnittämään erityistä huomiota MOVE!-mittauksissa heikosti menestyviin, vähän liikkuviin lapsiin ja nuoriin. Yläkoululle luodaan hankeautena koulu-pt-toimintamalli tukemaan ja ohjaamaan oppilaita, joilla Move-tulos on terveyttä haittaavalla tasolla. Toiminnalle haetaan hankerahoituksen jatkoa.

Vuoden aikana toteutettiin Keskustien peruskorjaus kirkonkylällä sekä Viinijärven koulun purku-urakka ja uuden rakennuksen suunnittelutyö. Vuoden alussa hyväksyttiin Viinijärven kehittämissuunnitelma.

Seuraaville vuosille siirtyneitä toimenpiteitä:

Yksinäisyyden tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät koulutukset hyvinvointipalvelujen henkilöstölle eivät vielä toteutuneet. Perusopetuksessa ei perustettu työryhmää koordinoimaan kiusaamisen ennaltaehkäisyä ja koulupäivän turvallisuuden edistämistä, vaan se liitettiin osaksi opiskeluhuollon

ohjausryhmän toimintaa. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen on kouluilla tehty paljon erilaisia toimia mm. Y-crew toiminnan käynnistäminen Ylämyllyn koulussa. Nuorisotyön puolella tehostetun nuorisotyön suunnitelman laadinta siirtyi seuraavalle vuodelle osaksi kunnan kriisisuunnitelman laadintaprosessia.

Viinijärven lähiliikuntapaikan toteuttaminen siirtynyt osaksi koulun myöhempää rakentamista ja peruskorjausta ja liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys toteutetaan myöhemmin.

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden tila

Hyvinvoivat ja terveet kuntalaiset lisäävät kunnan elinvoimaisuutta ja ylläpitävät kestävää taloutta. Varhainen tuki ja ennalta ehkäisevä toiminta tukevat parhaiten kuntalaisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn säilymistä ja vähentävät korjaavien sote-palveluiden tarvetta. Hyvinvoivat kuntalaiset jaksavat pitää itsensä lisäksi huolta läheisistään ja toimia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Ennakkotietojen mukaan vuonna 2024 Liperissä syntyi 80 lasta, mikä on 25 lasta vähemmän kuin vuonna 2023. Kuolleiden määrä Liperissä on syntyneitä suurempi. Vuonna 2024 kuoli Liperissä 134 henkilöä, mikä on 3 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna. Ikääntyneiden suhteellinen osuus väestöstä on noussut viime vuosina tasaisesti, vaikka ikäihmisiä on Liperissä hieman valtakunnallista keskiarvoa vähemmän. Ennakollinen Liperin väkiluku 31.12.2024 oli 11 910 henkilöä. Väestömäärä pieneni 59 asukasta.

Tuoreimmat tilastolliset tiedot mm. väestörakenteesta ovat vuodelta 2023. Valtakunnallisissa tilastoissa on 1–2 vuoden viive. Vuonna 2023 0–15-vuotiaita oli Liperin väestöstä 18,7 % ja 65 vuotta täyttäneitä 22,4 % väestöstä.

Vuonna 2022 viranomaisten tietoon tulleet liperiläisten henkilöiden tekemien rikosten määrä oli 708, mikä on selvästi vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kaikista rikoksista alle 18-vuotiaan tekemäksi epäiltiin 86 kpl, missä taas on selvästi nousua edelliseen vuoteen. Viranomaisten tietoon tulleet liikenne-rikoksia oli 322 ja huumausainerikoksia 37.

Lapset ja lapsiperheet

Liperissä on paljon lapsiperheitä ja lapsiperheiden lukumäärä on kasvanut edelleen viidellätoista perheellä vuodesta 2021. Tilastot osoittavat, että perheiden määrä, joissa ei ole lapsia, kasvaa tasaisesti myös Liperissä. Lapsiperheitä on kuitenkin edelleen maakunnallista tasoa enemmän ja alle 18-vuotiaita lapsia on keskimäärin 1,9/perhe. Yhden vanhemman perheiden lukumäärä on viime vuosina pysynyt samalla tasolla. Lapsiperheitä vuonna 2023 oli Liperissä 1 327 kpl (39,8 %) ja näistä 21,9 % oli yhden vanhemman perheitä. 5,9 % lapsiperheistä on saanut toimeentulotukea vuonna 2023. Määrä on pienempi kuin maassa keskimäärin.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä 34,7 % liperiläisistä nuorista koki harrastukset liian kalliiksi. Liperin tulos oli koko maan keskiarvoa korkeampi. Liikuntaa harrastavien nuorten määrä on Liperissä selvästi maan tulosta vähäisempi ja yleensäkin vähäisesti liikuntaa harrastavien nuorten määrä on kasvanut. Syksyllä 2024 5. ja 8. luokkalaisten tehdyn Move-mittauksen perusteella 41,5 % oppilaista fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Määrä on noussut muutamia prosentteja edellisestä vuodesta. FinLapset-rekisterin mukaan 7–12 vuotiaista pojista 28 % ja 17 % tytöistä oli ylipainoisia vuonna 2023. Liikkumisen edistämisen ja ruokakasvatuksen tuleekin olla tulevaisuuden toiminnan painopisteinä.

Kouluterveyskyselyn tuloksissa nousi esille, että etenkin sähkötupakan käyttö on lisääntynyt jopa alakoululaisten keskuudessa. On havaittu, että myynti lähellä nuoria ja lapsia on lisääntynyt, ja kaikkien

tahojen/toimijoiden on tärkeää havahtua tilanteeseen. Lokakuussa 2023 toteutetun päihdetilannekyselyn kaikista liperiläisistä vastaajista oli havainnut 26 % tupakka- ja nikotiinituotteiden välittämistä ja 15 % oli havainnut alkoholin välittämistä alaikäisille. Alaikäisten (alle 18 v.) vastauksissa 29 % oli havainnut tupakka- ja nikotiinituotteiden välittämistä ja 16 % alkoholin välittämistä. Vastaajista 61 % oli havainnut alaikäisten tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä ja 38 % alkoholin käyttöä.

Lastensuojeluilmoituksia Liperissä tehtiin vuonna 2023 yhteensä 329 kappaletta. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä (0–17-vuotiaat) on kasvanut jälleen edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokan oppilaista 87,1 % oli tyytyväisiä elämäänsä. Tyytyväisyys elämään on noussut hieman verrattuna edelliseen mittaukseen.

Nuoret

Nuorten polarisaatio näkyy arjessa. Enemmistö nuorista voi hyvin tai jopa entistä paremmin. Sen sijaan osalla nuoria on yhä enemmän erilaisia ongelmia, pahoinvointia sekä vahingollista käyttäytymistä. Nuorten ja nuorten aikuisten yksinäisyys, ahdistuneisuus ja mielenterveysongelmat ovat havaintojen ja tilastojen mukaan lisääntyneet.

Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan 8. ja 9. luokan oppilaista 13,4 % tunsi itsensä usein yksinäiseksi. 11,2 % 8. ja 9. lk. oppilaista koki, ettei ole yhtään läheistä ystävää. Molempien kysymysten tulos kertoo, että yksinäisyyden kokemus on kasvanut edellisestä mittauksesta. Yksinäisyyden kokemus on kasvanut myös alakouluikäisten keskuudessa. Yksinäisyyden tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät koulutukset ovatkin tärkeitä jatkossa.

Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 17,1 %, 8. ja 9. lk. oppilaista. Myös tämä prosenttiosuus on kasvanut edellisen kyselyn tulokseen verrattuna.

Yksilöllisen ohjauksen tarve on lisääntynyt kouluissa ja etsivässä nuorisotyössä. Perusopetuksen oppilaista 12,37 % on erityisen tuen ja tehostetun tuen piirissä on lähes 20 % oppilaista.

Vuonna 2023 nuorisotyöttömyys oli 22,3 % 18–24-vuotiaasta työvoimasta. Määrä on noussut selvästi edellisestä vuodesta (19,8 %). Alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Liperissä vuonna 2024 yhteensä 131, missä on kasvua edelliseen vuoteen. Nuorten työttömyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja heidät tulisi saada työllistämisen toimenpiteiden piiriin mahdollisimman pian.

Hyvinvoiva pohjoiskarjalainen nuori -selvityshankkeen kyselyn Liperin tulosten mukaan 94 % nuorista koki saavansa tarpeeksi tietoa hyvinvointiin liittyen oman paikkakunnan palveluista. 18 % koki kuitenkin, että palveluihin hakeutuminen on vaikeaa. Viimeisen vuoden aikana apua ja tukea saatiin eniten koulusta ja omilta läheisiltä. Lisäksi toivottiin mm. harrastuspaikkoja ja nuorten oleskelupaikkoja ulkona sekä mm. neuvontapaikka nuorille.

Työikäiset

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 2024 Liperissä 13,8 %. Määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 1,6 %. Kokonaistyöttömyys eli koko vuoden työttömyyden keskiarvo 11,4 %, joka on 1,2 % korkeampi kuin edellisenä vuonna ja hiukan korkeampi kuin valtakunnallisesti. Työttömistä yli 50-vuotiaiden osuus on Liperissä muuta maata suurempi 40,9 %. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli 37 % vuonna 2024, jossa kasvua on 1,4 %.

Perustoimeentulotukea sai Liperissä v. 2023 426 kotitaloutta, joista n. 60 % oli yksin asuvia.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 25–64 vuotiaista oli Liperissä 8,0 % vuonna 2023. Sairaspäivärahaa saaneiden 24–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä on Liperissä vuonna 2023 selvästi suurempi kuin valtakunnallisesti keskimäärin.

Ikäihmiset

Kuntakohtaista ja ajantasaista indikaattoritietoa ikäihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä on vähän. Uusimmat tilastotiedot ovat vuodelta 2023.

Yli 65-vuotiaiden määrä Liperissä jatkaa reipasta kasvua. 65-vuotta täyttäneiden osuus liperiläisistä oli 24 % vuonna 2023. Ikääntyneiden suhteellinen osuus väestöstä on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana tasaisesti. Vuonna 2023 väestöstä 10,3 % oli täyttänyt 75 vuotta, kun vuonna 2021 heitä oli 9,7 %. Ikääntyneiden osuus on kasvanut samassa suhteessa maakuntaan ja koko maahan verrattuna.

75 vuotta täyttäneistä asui yksin 42,5 % vuonna 2023 (43,4 % vuonna 2022). Kotona asui 75 vuotta täyttäneistä 92,0 % vuonna 2023 (91,9 % vuonna 2022). Omaishoidontuen hoidettavia 75 vuotta täyttäneistä oli 5,7 % vuonna 2023 (5,2 % vuonna 2022). Vuonna 2023 omaishoidon tuen piirissä oli 89 asiakasta. Yhteisöllisessä asumisessa yli 75-vuotiaita asui 2,8 % vuonna 2024.

75 vuotta täyttäneistä säännöllistä kotihoitoa sai 13,6 % vuonna 2023 (13,5 % vuonna 2022). Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa oli 75 vuotta täyttäneistä 7,2 % vuonna 2024 ja 7,0 % vuonna 2023. Ympäri vuorokautisessa hoivassa liperiläisiä 75-vuotta täyttäneistä oli 6,8 % vuonna 2023.

Liperissä hyvinvointialueen ylläpitämiä ja yksityisiä asumispalveluyksiköitä on yhteensä kuusi, joissa 198 paikkaa. Hyvinvointialueen ikääntyneiden asumisyksikkö Honkahovi avattiin Ylämyllyllä vuonna 2023. Yhdistelmäasumisen yksikössä tarjotaan sekä yhteisöllisestä asumista että ympärivuorokautista palveluasumista.

Ikäihmisten kaatumisten ehkäisyyn on kunnassa panostettu kenkien liukuesteiden jakamisella yli 70-vuotiaille ja turvallisuustapahtumilla. Kaatumisiin tai putoamisiin liittyviä hoitajaksojen osuus 65 vuotta täyttäneillä on Liperissä vähentynyt, 270,9/10 000 vastaavan ikäisistä vuonna 2023 (271,8 vuonna 2022 ja 339,1 vuonna 2021). Osuus on pienempi kuin valtakunnallisesti (332,3 vuonna 2023). Jatkossakin asiaan kiinnitetään huomiota.

Keskeisimmät haasteet tuleville vuosille

Liperin väestön keskeisimmät terveyden ja hyvinvoinnin haasteet on kuvattu täsmällisesti laajassa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa vuosille 2025–2028.

Liperin kunnan talouden suuret haasteet vaativat edelleen talouden tasapainottamista. Tasapainottamisen toimenä on päätetty palvelurakenteen muutoksia, jotka väistämättä näkyvät myös kuntalaisten palvelussa.

Talouden haasteet näkyvät kuntalaisten arjessa. Terve Suomi-tutkimuksen (THL) 22–23 mukaan perheiden taloushuolet ovat lisääntyneet myös valtakunnallisesti. Hintojen nousu kauttaaltaan kuormittaa ja mm. harrastamisen maksut tuottavat ongelmia. Lapsiperheiden pienituloisuusaste (11,8 %) oli Liperissä hieman koko maata pienempi vuonna 2023. Kunnan yleinen pienituloisuusaste (12,5 %) oli pienempi kuin vuonna 2023 (13,3 %). Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä peräti 34,7 % liperiläisistä nuorista koki harrastukset liian kalliiksi. Tässä Liperin tulos oli selvästi koko maan keskiarvoa korkeampi. Myös liikuntaa harrastavien nuorten määrä on Liperissä selvästi maan tulosta vähäisempi ja yleensäkin vähäisesti liikuntaa harrastavien nuorten määrä on kasvanut. Tilanne on huolestuttava, koska ylipainoisten lasten määrä on edelleen korkea.

Liperissä työllisyystilanne on pysynyt muuhun Pohjois-Karjalaan verrattuna melko hyvänä. Loppuvuodesta 2024 työttömyysprosentti on kuitenkin kasvanut ja pitkään työttömänä olleiden ja vaikeasti työllistyvien määrä on noussut selvästi. Valtakunnallisesti verrattuna Liperissä nuorisotyöttömien määrä on kuitenkin suuri 22,3 % 18–24-vuotiaasta työvoimasta.

Yksinäisyys lisääntyy edelleen. Liperiläisistä nuorista jo enemmän kuin 10 % kokee olevansa ilman läheistä ystävää. Yksinäisten lasten määrä on kasvanut myös alakouluikäisissä. Yksinäisyyden tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät koulutukset hyvinvointipalvelujen henkilöstölle on tärkeää toteuttaa.

Lasten ja nuorten välinen väkivaltainen käytös on kokemuksen mukaan lisääntynyt. Väkivaltatilanteita raportoidaan nyt entistä tarkemmin kouluista ja päiväkodeista ja ilmoituksia uhka- ja vaaratilanteista kirjataan w-pro järjestelmään.

Sähkötupakan käyttöä on jo alakouluikäisillä. Myös nikotiinipussien käyttö nuorilla yleistyy selvästi.

Valtakunnallinen TEAviisari-vertailu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä tehtiin keväällä 2023. Liperi pärjasi valtakunnallisesti hyvin, pisteitä 90 (84 koko maan keskiarvo). Tulosta heikensi se, että Liperissä ei ole käytössä ennakkovaikutusten arvioinnin päätöstä eikä ohjetta. Sama tilanne on paikallisen turvallisuussuunnitelman kohdalla. Nämä molemmat on otettava työn alle lähivuosina.

Hyte-kerroin

Kunnille on otettu käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli hyte-kerroin. Hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lisäosan suuruus määräytyy prosessi- ja tulosindikaattoreiden mukaisesti. Yhteensä indikaattoreita on 20. Hyte-kertoimen mukainen lisäosa maksettiin ensimmäisen kerran kunnille osana vuoden 2023 valtionosuuksia. Liperin kunnan vuoden 2024 hyte-kerroin oli 19,1. Hyte valtionosuuden määrä vuodelle 2024 oli 227 363 €.

Osallisuustoimielimet

Liperin kunnan osallisuustoimielimet toimivat aktiivisesti sekä paikallisesti että maakunnallisesti. Osallisuustoimielinten asioita käsiteltiin säännöllisesti hyvinvointilautakunnassa. Nuorisovaltuuston edustaja on jäsenenä molemmissa lautakunnissa sekä kunnanvaltuustossa. Ikäihmisten neuvoston ja vammaisneuvoston kokousasiat esittelee kokouksissa lautakuntaedustaja. Nuorisovaltuusto osallistui nuoriso-ohjelman laadintaan vuoden 2024 aikana ja loppuvuodesta järjestettiin nuorisovaltuustovaalit. Ikäihmisten neuvosto kokoontui vuoden aikana 8 kertaa ja vammaisneuvosto 7 kertaa.

Ikäihmisten neuvosto teki kaksi kannanottoa ja kolme aloitetta vuoden aikana. Ikäihmisten kuulemistilaisuuksia järjestettiin kaksi. Kuha-hankkeen kautta toteutettiin 21 tapahtumaa ja tilaisuutta Konttilanhovissa, Penttilänpihassa, Sarastuksessa, Iltaruskossa, Neliapilassa, Honkahovissa ja Jyrin hoitokodissa. Muita tapahtumia oli 14. mm. Retkipäivä Kuopioon ja Teatteri Hermanniiin, Rollaattoriratsia, vanhusten viikon tapahtumat ja Hei ikäihminen, mitä siule kuuluu -tapahtumat.

Vammaisneuvosto antoi aloitteita ja lausuntoja 3 kpl. Keväällä 2024 vammaisneuvosto järjesti Näköpäivän Penttilä-salissa yhteistyössä hyvinvointialueen Silmäkeskuksen ja Pohjois-Karjalan näkövammayhdistys ry: kanssa. Lisäksi järjestettiin mm info- ja keskustelutilaisuus vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisista kuljetuspalvelujen kyselyn tuloksista.

Vuoden 2024 sisäisen valvonnan toimenpiteet ja toteuma

Hyvinvointipalveluiden sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan niitä toimintatapoja ja prosesseja, joilla varmistetaan hyvinvointipalveluiden toiminnan laillisuus, tavoitteiden mukainen toiminta, resurssien tarkoituksenmukainen ja taloudellinen käyttö sekä kunnan yleisten toimintaohjeiden mukainen toiminta. Sisäisen valvonnan osa-alueita ovat:

- operatiivinen johtaminen
- riskien hallinta
- raportointi
- talous
- turvallisuus

Operatiivinen johtaminen

Operatiivisella johtamisella tarkoitetaan vuosittain tapahtuvaa johtamis-, suunnittelu-, raportointi- ja arviointitoimintaa, jolla huolehditaan strategian toteuttamista. Vuoden 2024 aikana johtamisen käytänteissä tapahtui muutoksia. Varhaiskasvatuksessa nimettiin päiväkoteihin apulaisjohtajat, jotka pystyivät toimimaan päiväkodin johtajan työparina erilaisissa johtamisen ja kehittämisen tehtävissä sekä sijaistamaan tarvittaessa päiväkodin johtajaa. Palvelualueella tapahtui esihenkilövaihdoksia ja johtamisen käytänteitä oli tarpeen perehdyttää useammalle henkilölle. Sijaistamisen ja muiden varajärjestelmien kehittämistä jatkettiin vuoden aikana osana riskienhallintaa.

Riskienhallinta

Hallintosäännössä on määritelty vastuut hyvinvointipalvelujen riskienhallinnan toimeenpanosta. Tulosyksikön esihenkilö vastaa siitä, että yksikön operatiivisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit tunnistetaan ja arvioidaan sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Kaikissa yksiköissä riskienhallinnan työkaluna käytetty TurvaArvi-ohjelma vaihtui syksyllä W-pro järjestelmään. Esihenkilöt on koulutettu järjestelmän käyttöön elokuussa 2024 ja kaikkien yksiköiden riskien arvioinnit laadittiin uuteen järjestelmään. Työ on vielä joidenkin yksiköiden osalta kesken. W-pro järjestelmään kirjataan myös erilaiset uhka- ja vaaratilanteet, jotka ohjelmiston kautta on paremmin hallittavissa. Myös kemikaaliluettelot siirtyivät samaan järjestelmään.

Turvallisuus

Palvelualueen turvallisuutta arvioitaessa huomioidaan eri turvallisuuden osa-alueet, fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä tietoturvallisuus. Kaikissa palvelualueen toimipaikoissa on ajantasaiset turvallisuus ja pelastautumissuunnitelmat Pelsu-järjestelmässä. Vapaa-aikapalveluiden ja koulun yhteistyössä aloitettiin Jyrin liikuntahallin pelastussuunnitelman siirtoa järjestelmään. Kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus tehtiin Viinijärven koululla. Lisäksi ympäristöterveyshuollon kanssa tarkasteltiin tiloja Paloaukean, Lautasuon, Taikametsän ja Puolivälin päiväkodeilla ja Ylämyllyn koulun Jyrin ja Paloaukean yksiköissä. Vuoden alussa tilattiin kuntoarvio osana koulu- ja varhaiskasvatusselvitystä Ylämyllyn koulun Jyrin ja Paloaukean yksiköstä sekä Paloaukean päiväkodilta. Kaikissa yksiköissä otettiin syksyllä 2024 käyttöön turvallisemman tilan periaatteet, julisteet löytyvät yksiköiden eri tiloista.

Vuoden aikana valmisteltiin kunnan kriisiryhmän perustamista ja hyvinvointilautakunta päätti asiasta joulukuussa 2024. Toiminta alkaa seuraavan vuoden aikana. Marraskuussa 2024 osallistuttiin valtakunnalliseen Taisto- harjoitukseen. Harjoituksessa tarkasteltiin erityisesti varhaiskasvatuksen Daisy-ohjelmiston tietoturvallisuutta ja harjoiteltiin yhteistoimintaa mahdollisen tietoturvaloukkauksen varalta.

Henkilöstölle hankittiin vuoden aikana Avekki-peruskurssi ja kertauskurssi väkivaltatilanteiden ennakointiin ja hallintaan.

Hyvinvointipalvelujen talousarvio

Vuoden 2024 talousarvion vuosikatearvio alittui 2,6 % eli noin 700 000 €. Talouden seurantaan kiinnitettiin vuoden aikana entistä enemmän huomiota talouden tasapainottamisen edetessä. Koko palvelualueella tehtiin useita talouden tasapainottamisen toimia, joista osan vaikutus näkyy vasta vuonna 2025. Talousarviomuutoksia tehtiin toisen talouskatsauksen yhteydessä. Kaikki tulosalueet alittivat talousarvion.

Toiminnan ja talouden raportointi

Hyvinvointipalveluiden talousarvion toteutumisesta raportoidaan kuukausittain lautakunnalle ja kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa (talouskatsaus I ja II sekä tilinpäätös). Tulosityksiköt raportoivat palvelualueen johtajalle yksiköidensä taloudessa tapahtuvista muutoksista välittömästi.

Hyvinvointipalveluiden johtoryhmä seuraa tulosalueiden ja koko palvelualueen talouden kehitystä vähintään kuukausittain. Muutamassa yksikössä toiminnan ja talouden seuraamista on vuoden aikana vaikeuttanut esihenkilöiden poissaolot tai vaihtuminen. Hyvinvointipalveluiden talousarvion haettiin lisää määrärahaa toisen talouskatsauksen yhteydessä, kun tuli valtakunnallisesti muutoksia kotikuntakorvauksen perusosaan ja Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksiin.

Sisäisen valvonnan suunnitelman arviointi vuodelta 2024

Sisäisen valvonnan toimenpiteenä oli huolehtia henkilöstösuunnitelman noudattamisesta, pitää vakanssiluettelo ajantasaisena sekä pyrkiä hyvää tiedonkulkuun rekrytointiprosessin aikana. Henkilöstösuunnitelma ja vakanssiluettelo otettiin käyttöön koko kunnassa vuonna 2022. Vakanssiluettelo on ylläpidetään hyvinvoinnin hallinnosta ja se on pääosin ajan tasalla. Varhaiskasvatuksen osalta vakanssiluettelon ylläpito on välillä haasteellista. Siellä henkilöstön tilanteet voivat vaihtua nopeasti ja rekrytoinnissa tulisi olla joustavia ratkaisuja.

Vuodelle 2024 tehty henkilöstösuunnitelma toteutui hyvin. Joitakin määräaikaista muutoksia nimikkeisiin jouduttiin tekemään varhaiskasvatuksen puolella. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti lakkautui ja perustettiin uusia vakansseja. Taloustyöryhmän ohjauksen mukaisesti henkilöstösäästöjä etsittiin vuoden aikana ja useita vakansseja oli osittain tai kokonaan täyttämättä loppuvuoden aikana. Syksystä 2024 alkaen varhaiskasvatuksen ryhmärakenteita pyrittiin muuttamaan enemmän kolmen kasvattajan ryhmiksi. Ryhmiin voitiin vakinaistaa joitakin oppisopimuskoulutuksesta valmistuvia sosionomeja loppuvuodesta.

Rekrytoinnin tiedonkulun osalta toiminnan kehittäminen jatkuu edelleen. Täyttölupaprosessissa on ollut viiveitä, mikä on vaikuttanut yksiköiden toimintaan. Henkilöstön haastattelun jälkeen kaikki tiedot eivät ole siirtyneet riittävän sujuvasti hallinnon päätöksen tekoon, mikä osaltaan on hidastanut lopullisen valintapäätöksen tekoa. Rekrytoinnissa on ollut haasteita, kaikkia avoimena olevia paikkoja ei ole saatu täytettyä. Hankerahoituksen osuus toiminnan järjestämisessä väheni vuonna 2024 selvästi ja hankevakansseja jätettiin täyttämättä.

Sisäistä valvontaa kohdistettiin siihen, että henkilöstön palkkojen tiliöinti kustannuspaikoille, toiminnoille ja projekteille tehdään oikein ja tarkistetaan muutostilanteissa. Työtä tehtiin yhdessä palkanlaskennan kanssa, joille tieto palkkamutoksista tulee ensimmäisenä. Vuoden aikana korjattiin takautuvasti yksittäisiä palkkakirjauksia. Tiliöinnin oikeellisuus tulee jatkossa tarkistaa vuosittain uuden toimintakauden alkaessa.

Ensiapukoulutettujen määrä (ea-1 kortti voimassa) tarkistettiin kussakin työyhteisössä. Sekä koulujen että päiväkotien henkilöstön ea- koulutusta tulee jatkossa mahdollistaa enemmän.

Hyvinvointipalveluiden toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on kaiken ikäisten kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestävät varhaiskasvatusta, esiopetusta, perusopetusta vuosiluokille 1–9, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, vaativan erityisen tuen perusopetusta esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan sekä eri-ikäisille kuntalaisille suunnattuja opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalveluiden henkilöstö toimii aktiivisesti erilaisissa verkostoissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Hyvinvointityömme arvoja ovat yhteisöllisyys, välittäminen ja yhdessä tekeminen.

Hyvinvointipalveluiden toiminnan järjestämistä ohjaa lainsäädännön lisäksi kuntastrategia ja laaja hyvinvointikertomus. Näihin pohjautuen valmistetaan hyvinvointipalveluiden talousarvio, käyttösuunnitelma sekä muut toimintaa ohjaavat suunnitelmat, toimintaohjeet ja ohjelmat.

Palvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten, muiden kunnan palvelualueiden, hyvinvointialueen, seurakuntien sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus sekä toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP2024
Ulkopuolinen hankerahoitus	639 093	737 995	509 089	506 281
Oppilasmäärä 20.9. 1.–9. lk	1 368	1 369	1 369	1 362
Esioppilaiden määrä 20.9	139/41	123 + 4	127 + 4	119 + 4
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä 31.12.	559	536	540	538
Kotikuntakorvauslasten määrä e-9	131	131	131	134
Kuljetusoppilaiden määrä e-9	629	593	593	573
Perusopetus koulutoiminnan hinta/oppilas	9 042 €	9 589,70 €	9 864 €	9 882 €
Vapaa-aikapalvelut euroa/asukas/vuosi (oma toiminta) *	115,30 €	125,14 €	125,38 €	121,21 €
Seutuopiston nettomenot €/as	13,34 €	11,82 €	13,56 €	12,30 €
Musiikkiopiston nettomenot €/as	7,86 €	8,23 €	9,46 €	9,79 €
Seutukirjaston nettomenot €/as	50,44 €	50,97 €	51,68 €	49,84 €

* ei sisällä seutuopisto, seutukirjaston eikä musiikkiopiston maksuosuuksia

400 Hyvinvoinnin hallinto	TA 2024	Muutos	TA2024M	TP 2024	TA-%	TP 2023
Toimintatuotot	497 489	13 000	510 489	528 832	103,6	741 962
Myyntituotot	2 000	13 000	15 000	20 232	134,9	1 597
Tuet ja avustukset	494 089	0	494 089	506 850	102,6	738 693
Muut toimintatuotot	1 400	0	1 400	1 751	125,1	1 671
Toimintakulut	-889 906	-13 000	-902 906	-905 806	100,3	-1 089 497
Henkilöstökulut	-765 517	-13 000	-778 517	-721 559	92,7	-865 628
Palkat ja palkkiot	-621 842	-10 700	-632 542	-590 384	93,3	-707 979
Henkilösivukulut	-143 675	-2 300	-145 975	-131 175	89,9	-157 650
Eläkekulut	-124 985	-1 855	-126 840	-116 687	92,0	-131 002
Muut henkilösivukulut	-18 690	-445	-19 135	-14 497	75,8	-26 648
Palvelujen ostot	-77 746	0	-77 746	-142 815	183,7	-169 171
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 400	0	-18 400	-11 936	64,9	-15 056
Avustukset	-2 000	0	-2 000	-300	15,0	-52
Muut toimintakulut	-26 243	0	-26 243	-29 196	111,3	-4 855
Toimintakate	-392 417	0	-392 417	-376 974	96,1	-347 535

420 Perusopetus	TA 2024	Muutos	TA2024M	TP 2024	TA-%	TP 2023
Toimintatuotot	1 452 349	-202 000	1 250 349	1 627 057	130,1	1 515 393
Myyntituotot	1 339 749	-202 000	1 137 749	1 460 564	128,4	1 384 441
Maksutuotot	75 000	0	75 000	63 556	84,7	70 727
Tuet ja avustukset	13 600	0	13 600	48 150	354,0	32 995
Muut toimintatuotot	24 000	0	24 000	54 787	228,3	27 229
Toimintakulut	-18 041 376	-105 000	-18 146 376	-18 370 320	101,2	-17 652 474
Henkilöstökulut	-9 968 726	-50 000	-10 018 726	-9 978 546	99,6	-9 886 564
Palkat ja palkkiot	-8 095 681	-41 800	-8 137 481	-8 116 713	99,7	-7 929 145
Henkilösivukulut	-1 873 045	-8 200	-1 881 245	-1 861 833	99,0	-1 957 420
Eläkekulut	-1 622 885	-7 010	-1 629 895	-1 654 456	101,5	-1 654 916
Muut henkilösivukulut	-250 160	-1 190	-251 350	-207 377	82,5	-302 504
Palvelujen ostot	-4 377 799	-50 000	-4 427 799	-4 662 551	105,3	-4 278 259
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-415 870	-5 000	-420 870	-425 269	101,0	-427 246
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-3 278 981	0	-3 278 981	-3 303 954	100,8	-3 060 404
Toimintakate	-16 589 027	-307 000	-16 896 027	-16 748 263	99,1	-16 137 081
Valtionosuudet	645 000	250 000	895 000	908 546	99,1	618 084
Vuosikate	-15 944 027	-57 000	-16 001 027	-15 835 151	99,0	-15 518 997

440 Varhaiskasvatus	TA 2024	Muutos	TA2024M	TP 2024	TA-%	TP 2023
Toimintatuotot	361 192	0	361 192	391 504	108,4	364 019
Myyntituotot	45 000	0	45 000	84 946	188,8	64 508
Maksutuotot	281 212	0	281 212	272 686	97,0	265 062
Tuet ja avustukset	34 800	0	34 800	32 731	94,1	33 853
Muut toimintatuotot	180		180	1 141	633,9	595
Toimintakulut	-9 010 826	0	-9 010 826	-8 607 379	95,5	-9 012 418
Henkilöstökulut	-5 717 521	50 000	-5 667 521	-5 352 038	94,4	-5 576 988
Palkat ja palkkiot	-4 630 142	42 200	-4 587 942	-4 325 015	94,3	-4 452 954
Henkilösivukulut	-1 087 379	7 800	-1 079 579	-1 027 023	95,1	-1 124 034
Eläkekulut	-944 309	6 600	-937 709	-918 037	97,9	-954 782
Muut henkilösivukulut	-143 070	1 200	-141 870	-108 986	76,8	-169 252
Palvelujen ostot	-1 471 073	-105 000	-1 576 073	-1 535 472	97,4	-1 544 151
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-75 050	0	-75 050	-48 981	65,3	-118 700
Avustukset	-625 000	55 000	-570 000	-538 870	94,5	-641 586
Muut toimintakulut	-1 122 182	0	-1 122 182	-1 132 017	100,9	-1 137 850
Toimintakate	-8 649 634	0	-8 649 634	-8 215 875	95	-8 648 399

460 Opinto ja vapaa-aika	TA 2024	Muutos	TA2024M	TP 2024	TA-%	TP 2023
Toimintatuotot	85 940	0	85 940	121 162	141,0	106 414
Myyntituotot	70 940	0	70 940	92 081	129,8	82 999
Tuet ja avustukset	0	0	0	448		602
Muut toimintatuotot	15 000	0	15 000	28 634	190,9	22 813
Toimintakulut	-2 479 200	0	-2 479 200	-2 421 466	97,7	-2 453 279
Henkilöstökulut	-467 854	0	-467 854	-469 682	100,4	-460 130
Palkat ja palkkiot	-376 103	0	-376 103	-379 224	100,8	-368 333
Henkilösivukulut	-91 751	0	-91 751	-90 458	98,6	-91 797
Eläkekulut	-80 128	0	-80 128	-81 108	101,2	-78 216
Muut henkilösivukulut	-11 623	0	-11 623	-9 350	80,4	-13 580
Palvelujen ostot	-846 234	0	-846 234	-822 412	97,2	-817 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 450	0	-19 450	-20 827	107,1	-14 926
Avustukset	-53 000	0	-53 000	-53 309	100,6	-50 200
Muut toimintakulut	-1 092 662	0	-1 092 662	-1 055 236	96,6	-1 110 983
Toimintakate	-2 393 260	0	-2 393 260	-2 300 304	96,1	-2 453 279

40 Hyvinvointipalvelut yhteensä	TA 2024	Muutos	TA2024M	TP 2024	TA-%	TP 2023
Toimintatuotot	2 396 970	-189 000	2 207 970	2 668 555	120,9	2 727 787
Myyntituotot	1 457 689	-189 000	1 268 689	1 657 823	130,7	1 533 546
Maksutuotot	356 212	0	356 212	336 242	94,4	335 789
Tuet ja avustukset	542 489	0	542 489	588 178	108,4	806 143
Muut toimintatuotot	40 580	0	40 580	86 312	212,7	52 308
Toimintakulut	-30 421 308	-118 000	-30 539 308	-30 304 970	99,2	-30 207 668
Henkilöstökulut	-16 919 618	-13 000	-16 932 618	-16 521 825	97,6	-16 789 311
Palkat ja palkkiot	-13 723 768	-10 300	-13 734 068	-13 411 335	97,7	-13 458 410
Henkilösivukulut	-3 195 850	-2 700	-3 198 550	-3 110 490	97,2	-3 330 901
Eläkekulut	-2 772 307	-2 265	-2 774 572	-2 770 280	99,8	-2 818 916
Muut henkilösivukulut	-423 543	-435	-423 978	-340 210	80,2	-511 985
Palvelujen ostot	-6 772 852	-155 000	-6 927 852	-7 163 250	103,4	-6 808 621
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-528 770	-5 000	-533 770	-507 012	95,0	-569 071
Avustukset	-680 000	55 000	-625 000	-592 480	94,8	-691 838
Muut toimintakulut	-5 520 068	0	-5 520 068	-5 520 403	100,0	-5 348 826
Toimintakate	-28 024 338	-307 000	-28 331 338	-27 636 415	97,5	-27 479 881
Valtionosuudet	645 000	250 000	895 000	908 546	101,5	618 084
Vuosikate	-27 379 338	-57 000	-27 436 338	-26 729 166	97,4	-26 862 541

Hyvinvointipalveluiden taloussuunnitelmakauden 2024–2026 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Kunnassa on selkeä kriisityön kokonaisuus	Kuntaan perustetaan kriisiryhmä ja sille määritellään toimintamalli. Kriisiryhmän koulutukset aloitetaan, tavoite 2 koulutusta. Kuntaan laaditaan tehostetun nuorisotyön ohjelma.	Toimenpiteet ovat kesken.
Hyvinvointipalveluiden toiminta on strategista ja suunniteltua. Tehdyt suunnitelmat muodostavat selkeän kokonaisuuden.	Kunnan laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma päivitetään vuoden 2024 aikana ja arvioidaan vuosittain. Vapaa-aikapalveluilla on strategiset ohjaavat suunnitelmat kaikilla toiminnan osa-alueilla. Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vastaamaan muuttuvaa toimintatapaa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisällytetään laajaan hyvinvointisuunnitelmaan.	Toimenpiteet toteutuneet lähes kokonaan. Vapaa-aikapalveluissa kulttuuriohjelman laatiminen on vielä kesken.
Saadaan kunnalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -status	Lapsiystävällisen kunnan kehittämistyöhön on laadittu suunnitelma ja tavoitteet ja toiminta etenee suunnitelman mukaisesti.	Toimenpiteiden toteuttaminen edennyt suunnitellusti. Tunnustusta haetaan vuonna 2025.
Ikäystävällisyys näkyy palveluissa ja päätöksen teossa	Ikäystävällisyyden ohjelma hyväksytään ja Liperin kunta hakee mukaan WHO:n Ikäystävällinen kunta -verkostoon.	Toimenpiteet ovat kesken. Ikäystävällisyyden ohjelma on valmis.
Hyvinvointipalveluiden viestintä on oikea-aikaista ja positiivista	Hyvinvointipalveluiden Internet-sivusto uudistetaan. Pedanet-sivuston käytöstä luovutaan. Hyvinvointipalveluiden viestinnän vuosisuunnitelmaa laajennetaan koskemaan kaikkia tulosalueita.	Toimenpiteet ovat kesken. Pedanetista on luovuttu ja internet-sivusto on uudistettu.

Viinijärven koulukeskus valmistuu lisäämään alueen pito- ja vetovoimaa.	Toteutetaan Viinijärven koulukeskuksen toteutussuunnitelma ja rakentaminen.	Toimenpiteet ovat kesken. Suunnittelu on valmis, rakentaminen alkaa 2025
Hyvinvointipalvelut on aktiivinen verkostoyhteistyökumppani	Toimitaan aktiivisesti seudullisessa yhteistyössä kaikilla tulosalueilla. Hyvinvointialueen ja Maakuntaliiton kanssa tehtyä kumppanuussopimusta noudatetaan kaikilla toiminnan alueilla. Perhekeskuksen toimintasuunnitelma jalkautetaan kaikkiin yksiköihin.	Tavoite toteutunut.
Hyvinvointipalveluissa asiointia on muutettu mahdollisimman paljon sähköiseksi.	Varhaiskasvatuksen toiminnanohjauksen järjestelmä uusitaan. Sähköisten asiointipalveluiden lisääminen.	Tavoite toteutunut.
Hankkeita ja avustuksia hyödynnetään perustehtävän laadun parantamisessa ja kehittämisessä.	Hyvinvointipalveluiden hankekokonaisuutta hallitaan yhdessä kunnan hankeasiantuntijan kanssa.	Tavoite toteutunut.
Hyvinvointipalveluiden toiminta tukee kunnan talouden tasapainottamista.	Palvelualueella toteutetaan päiväkot- ja kouluverkkoselvitys. Palvelut järjestetään kustannustehokkaasti	Tavoite toteutunut.
Henkilöstö on ammattitaitoista	Pedagogista osaamista vahvistetaan varhaiskasvatuksessa. Osaamisen ylläpitämistä ja jakamista työyhteisöissä tehostetaan mm. mentoroinnilla ja tutoroinnilla. Kehityskeskustelut käydään vuosittain ja ne kirjataan ohjeiden mukaisesti. Esihenkilöiden kvtes- ja ovtes osaamista vahvistetaan koulutuksella.	Toimenpiteet ovat kesken.

	Perusopetuksen perehdytyspaketti päivitetään.	
Hyvinvointipalveluissa työyhteisöt ovat yhteisöllisiä ja työntekijöiden työhyvinvointi on hyvällä tasolla	Seurataan henkilöstön työhyvinvoinnin kehittymistä työhyvinvointikyselyn myötä. Tulosten perusteella tehdään toimintasuunnitelmat jokaisessa yksikössä.	Toimenpiteet ovat toteutuneet.

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin hallinto		
Kuntalaisten hyvinvointi ja turvallisuus paranee	Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma päivitetään. Kunnan kriisityölle luodaan toimintamalli.	Toimenpiteet toteutuneet. Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt kriisityön periaatteet ja varsinainen toiminta käynnistyy v. 2025.
Hyvinvointipalveluiden toiminta tukee kunnan talouden tasapainottamista.	Toteutetaan päiväkot-, kouluverkko- ja liikuntapaikkaselvitys.	Toimenpiteet toteutuneet. Kouluverkostonselvitys ja liikuntapaikkaselvitys on käsitelty valtuustossa kesäkuussa. Varhaiskasvatusselvitys käsitelty hyvinvointilautakunnassa 12/2024.
Perusopetus		
Kouluyhteisössä arki on vakaata ja turvallista.	Tunnetaitojen ja positiivisen pedagogiikan koulutusta tarjotaan henkilöstölle. Järjestettyjä koulutuksia 2 kpl, koulutuksiin osallistuneiden määrä 100. Avekki-koulutukset henkilöstölle, koulutuksiin osallistuneet 20 hlöä/vuosi Perusopetuksen turvallisuuden kehittämistä ja kiusaamisen ennaltaehkäisyä varten kootaan moniammatillinen työryhmä ja konkreettiset toimenpiteet kartoitetaan.	Koulutus toteutettiin koko kunnan yhteisessä veso- päivässä, otsikolla lapsen ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia tukeva koulun arki. Mukana 180 osallistujaa moniammatillisesti. Teeman koulutusta tarjolla seudullisessa veso-päivässä 9.11. Avekki-koulutukset järjestettiin tammikuussa. Peruskoulutuksessa 20 osallistujaa ja kertauskoulutuksessa 15 osallistujaa. Tavoite saavutettu. Vuoden aikana päätettiin, että erillistä työryhmää ei perusteta, vaan teema liitetään osaksi moniammatillista opiskeluhoultotyötä ja sen valmiita työryhmiä.

Oppilaiden äidinkielen taidot paranevat	Lukutaidon kehittämisen toimenpiteet on kouluittain kirjattu lukuvuosisuunnitelmiin.	Toimenpiteet kirjattu koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.
Varhaiskasvatus		
Varhaiskasvatuksessa johtajuuden mallia on uudistettu.	Päiväkoteihin on luotu johtamisen varajärjestelmä. Johtajien työnkuvat päivitetään vastaamaan uutta tilannetta.	Päiväkotien varajohtajat on nimetty yhtä lukuun ottamatta kaikkiin päiväkoteihin. Työnkuvien suuret linjat on määritelty, mutta työ jatkuu edelleen.
Varhaiskasvatuksen toiminta tukee talouden tasapainottamista	Laaditaan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointi ja tulevaisuus selvitys.	Varhaiskasvatusselvitys valmis ja hyväksytty lautakunnassa 12/2024.
Opinto ja vapaa-aika		
Liikkumisohjelma ja liikunnan olosuhdeohjelma ohjaavat kunnan liikuntapalvelujen toimintaa.	Liikkumisohjelmaa ja liikunnan olosuhdeohjelmaa käsitellään säännöllisesti kunnan sisäisissä palaverissa.	Ohjelmien sisällöt ovat säännöllisesti käsittelyssä. Tavoite toteutunut.
Nuoriso-ohjelma ohjaa kunnan nuorisopalvelujen toimintaa.	Nuoriso-ohjelma hyväksytty hyvinvointilautakunnassa.	Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt nuoriso-ohjelman kokouksessaan 10/2024.
Kulttuuriohjelma ohjaa kunnan kulttuuripalvelujen toimintaa.	Kulttuuriohjelman tekeminen aloitettu.	Ohjelman laadinta on alkanut huhtikuussa 2024. Ohjelman laatiminen etenee suunnitellusti.
Kunnassa on järjestö-kuntayhteistyön asiakirja ohjaamassa kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä.	Järjestö-kuntayhteistyön asiakirja on laadittu.	Järjestö-kuntayhteistyön asiakirja on laadittu ja käytössä järjestöillä sekä kunnan nettisivuilla.

Perusopetus

Tulosityksiköt:

4265 Honkalammen koulu

Vastuuhenkilö: koulun rehtori

4270 Ylämyllyn koulu

Vastuuhenkilö: koulun rehtori

4260 Liperin koulu

4280 Viinijärven koulu

4285 Kyläkoulut

4290 Muut perusopetus

Vastuuhenkilö: hyvinvointijohtaja

Perusopetuksen tulosalue tuottaa perusopetuksen palveluja luokille 1–9, vaativan erityisen tuen esiopetusta ja perusopetusta Honkalammen Elmeri-koulussa, aamutoimintaa Ylämyllyn ja Honkalammen kouluissa ja iltapäivätoimintaa kaikissa yksiköissä. Kunnassamme on kuusi perusopetuksen koulua, joista neljä on alakouluja, yhdessä on alakoulun lisäksi kunnan yhteinen yläkoulu sekä Honkalammen Elmeri

koulu, jossa oppilaita esiopetuksesta 9. luokkaan. Opetus perustuu positiiviseen pedagogiikkaan ja oppilaan osallisuuteen ja aktiiviseen rooliin.

Vuoden 2024 aikana laadittiin kouluverkkoselvitys, joka hyväksyttiin valtuustossa 6/2024. Päätöksenä oli lähteä valmistelemaan kolmen taajamakoulun malliin siirtymistä lähivuosina. Vuoden aikana jatkettiin Viinijärven koulun suunnittelutyötä ja vanhan 2-kerroksisen rakennuksen purku toteutettiin kesän aikana. Purku vaikeutti koulun liikunnan ja käsityön opetuksen järjestämistä sekä rajoitti välituntialueen koulun pihalla hyvin pieneksi.

Kesällä 2024 avautunut vastaanottokeskus Käsämässä toi syksyn aikana opetuksen piiriin paljon valmistavan opetuksen (valo) oppilaita. Elokuussa jouduttiin rekrytoimaan nopeasti uusi valmistavan opetuksen opettaja yläkoululle. Toinen valo-luokka toimii Liperin koulun yhteydessä.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Toteuma
Vakituisten koulunkäynnin ohjaajien määrä 31.12.		46	47	47	51
Määräaikaisten koulunkäynnin ohjaajien määrä 31.12.		14	15	15	11
Määräaikaisten opettajien määrä 31.12.		11	27	27	21
Vakituisten opettajien määrä 31.12.		105	91	91	97
erityisen tuen oppilaat %	7,5	8,3 %	10,88	10,9 %	12,37 %

	TP 2023	TA 2024	TA 2024M	TP 2024	Tot%
Liperin koulu					
Tuotot	15 155	10 800	10 800	19 544	181,0
Kulut	-1 356 905	-1 439 862	-1 454 862	-1 467 758	100,9
Toimintakate	-1 341 751	-1 429 062	-1 444 062	-1 448 214	100,3
Ylämyllyn koulu, alakoulu					
Tuotot	68 862	30 000	30 000	64 863	
Kulut	-4 425 843	-4 375 560	-4 395 560	-4 425 877	100,7
Toimintakate	-4 356 981	-4 345 560	-4 365 560	-4 361 013	99,9
Patteriston yksikkö					
Tuotot	4 014	0	0	10 587	
Kulut	-4 812 642	-4 939 517	-4 919 517	-4 918 640	100,0
Toimintakate	-4 723 422	-4 939 517	-4 919 517	-4 908 053	99,8
Viinijärven koulu					
Tuotot	974	0	0	590	
Kulut	-1 699 893	-1 818 014	-1 818 014	-1 783 451	98,1
Toimintakate	-1 698 919	-1 818 014	-1 818 014	-1 782 861	98,1
Mattisenlahden koulu					
Tuotot	394	0	0	351	
Kulut	-431 992	-467 502	-467 502	-452 236	96,7
Toimintakate	-431 598	-467 502	-467 502	-451 885	96,7
Salokylän koulu					
Tuotot	468	0	0	469	
Kulut	-492 312	-504 791	-504 791	-507 230	100,5
Toimintakate	-491 845	-504 791	-504 791	-506 780	100,4
Honkalammen koulu					
Tuotot	1 248 585	1 223 386	1 013 386	1 195 288	117,9
Kulut	-1 865 272	-1 868 386	-1 908 386	-2 103 835	110,2
Toimintakate	-616 688	-645 000	-895 000	-908 547	101,5
Valtionosuudet	618 084	645 000	895 000	908 546	101,5
Vuosikate	1 396	0	0	0	
Muu perusopetus					
Tuotot	176 942	188 163	196 163	335 364	171,0
Kulut	-2 567 613	-2 627 744	-2 677 744	-2 711 294	101,3
Toimintakate	-2 390 671	-2 439 581	-2 481 581	-2 375 930	95,7

Liperin koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Henkilöstön työhyvinvointi ja työssä jaksaminen paranevat	Liperin kunnan henkilöstökyselyn syksy/2023 tuloksia hyödynnetään kehittämiskohteiden löytämisessä. Henkilöstökokouksissa käytetään aikaa yhteisen keskusteluun, keskustelun tukena käytetään Liperin kunnan varhaisen tuen mallia. Tyhy-toimintaa järjestää oma tiimi.	Toimenpiteet toteutuneet. Kyselyn tuloksia käsitelty työyhteisön kesken ja keskusteluihin on käytetty aikaa. Liperin koulun henkilöstöllä oli vähän poissaoloja. Opettajien sijaismäärärahasta käytettiin vain 30,9 %. Johtotiimi järjestää tyhy-toimintaa.
Turvallinen arki ja yhteiset pelisäännöt	Yhteisiä pelisääntöjä ja sovittuja ohjeistuksia käsitellään säännöllisesti, jotta ne ovat henkilöstö tiedossa ja niihin pystytään sitoutumaan. Oppilaat ovat tietoisia koulun toimintatavoista ja järjestyssäännöistä.	Toimenpiteet toteutuneet. Asiaa käsitellään säännöllisesti ja oppilaiden kanssa on käyty läpi järjestyssäännöt ja toimintatavat.
Oppilaiden yhteistyö ja osallistaminen	Liperin koululla on 20 koulutettua Verso-sovittelijaa. Kaikki koulun aikuiset kiinnittävät huomiota siihen, että Verso-sovitteluun ohjataan oppilaita matalalla kynnyksellä. Oppilaskunnan hallitus kokoontuu säännöllisesti ja koulunjohtaja kutsuu heidät säännöllisesti tapaamisiin. Alkuluokkatoiminta on säännöllistä ja toimivaa.	Toimenpiteet toteutuneet osittain. Verso-sovittelijat on koulutettu, mutta Verso-sovittelun täysipainoinen hyödyntäminen vaatii vielä aikaa. Oppilaskunnan hallitus kokoontuu kuukausittain. Koulunjohtaja tapaa hallituksen kaksi kertaa vuodessa. Alkuluokkatoiminnan suunnittelu ja toiminta on säännöllistä.

Ylämyllyn koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvät lukemisen ja kirjoittamisen taidot sekä lukuinnon kasvattaminen	Järjestetään säännöllisesti koko koulun yhteisiä lukutunteja.	Toimenpiteet ovat toteutuneet. Read Hour on pidetty 2krt/lv.

	Osallistutaan lukeva koulu - hankkeeseen. Yläkoululla toteutetaan 7.–9. luokkien vanhempainilta lukuteemalla yhteistyössä kirjaston kanssa. Alakoululla jatketaan lukemisen ja kirjoittamisen taitojen kehittämistä erityisenä painopisteenä opetuksessa. Lukudiplomien suorittaminen 1.–6. luokka-asteilla osana suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja. Pelillistetty lukudiplomi, Riveillä-sovellus otetaan käyttöön yläkoulussa.	Kummitoiminnassa on ollut lukutunteja. Lukudiplomin suorittamiseen on kannustettu. Suurin osa oppilaista on suorittanut diplomin. Kirjastoautossa käydään säännöllisesti ja luokat ovat vierailleet myös Ylämyllyn kirjastolla. Kirjavinkkausta on ollut luokissa. Myös toiminnallisessa perheillassa kirjasto oli mukana: Kirjavinkkausta ja lainojen/korttien uusiminen kirjastoautolla. Luokissa on järjestetty lukutuokioita oman kirjan lukemiseksi. Koko yläkoulun lukutunnit on pidetty 2 kertaa kevätlukukauden aikana. Lukeva koulu hankkeeseen on osallistuttu. Yläkoulun teemavanhempainilta jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Riveillä-pilottiin osallistuttiin, mutta sen käyttöönotto odottaa vielä lopullisen päivityksen valmistumista.
Hyvinvoiva, turvallinen ja oppilaita osallistava koulu	Laaditaan alakoululla valinnaiskursseista kysely oppilaille oppilaskunnan hallituksen kanssa. Kiusaamista ennaltaehkäisevän ns. Ylämyllyn mallin ja välituntitoiminnan kehittäminen ja käyttöönotto yläkoulussa Avekki-koulutuksiin osallistuminen sitä työssään tarvitseville	Toimenpiteet ovat toteutuneet. Ennaltaehkäisevän mallin valmistelut ovat edenneet suunnitelman mukaisesti ja ns. Y-crew toimintatapa on otettu käyttöön. Avekki-koulutuksiin osallistui osa opettajista ja ohjaajista, yhteensä 15 osallistujaa.
Hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelman käyttöönotto	Kiusaamisen ja yksinäisyyden vähentäminen, elintapaohjaus, mielenterveys ja päihdeasiat. Hyvistunnit; 1 krt /kk 1.–6. luokilla pidettävät mielenhyvinvoinnin tunnit.	Toimenpiteet toteutuivat osittain. Sosionomiopiskelijoiden oppitunnit 4.luokalle kouluhyvinvoinnista ja kouluun kiinnittymisestä on pidetty. Hyvistunnit toteutuneet 1krt /kk 1.–6.luokilla.

	Alakoululla otetaan käyttöön päihteiden käyttöä ehkäisevä toimintasuunnitelma. Lisätään toiminnallisuutta oppitunneilla. Kehitetään yhteistyössä huoltajien kanssa koulumatkaliikuntaa.	Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelman käyttöönotto siirtyy seuraavalle lukuvuodelle. Toiminnallisuutta on lisätty mm. kummitoiminnassa ja ruokakasvatuksessa. Oppilaita on kannustettu koulumatkaliikuntaan ja toivottu, että koulun juhliin perhe tulisi ilman autoa.
Kehitetään kodin ja koulun välisen yhteistyön tapoja	Vanhempainiltaikäytänteiden sekä muiden kodin ja koulun välisten yhteistyömuotojen päivittäminen yhteistyössä Rumpu ry:n kanssa.	Toimenpide on toteutunut. Yhteinen kokous, jossa vanhempia mukana keskustelemassa ja miettimässä yhteistyömuotoja kodin ja koulun välillä. Alakoululla toiminnallinen perheilta toteutettiin ja siitä saatiin maakunnallinen perhekeskustunnustus.
Koulun tiimien toimintaa kehitetään ja työntekijöiden Hyvinvointia ja osallisuutta vahvistetaan	Johtotiimin toiminnan kuvaus valmistuu Käynnistetään koulun läpileikkaavien tiimien toimintamallin ja jokaisen työntekijän osallistamisen kuvaus Henkilökunnan työhyvinvointikyselyn tulosten pohjalta valitaan vuoden 2024 tyhy-toiminnan painopisteet Arvioidaan Ylämyllyn koulun uudistetun perehdyttämishjelman toimivuus	Johtotiimitoiminnan kuvaus oli lukuvuoden 2023–2024 mittainen projekti, valmistui keväällä 2024. Koulun muiden tiimien ja henkilökunnan osallistamisen kuvaus käynnistyi syksyllä 2024. Tyhy-toiminnan painopisteet otettiin työn alle lukuvuoden 2024–25 alkaessa. Työstää tehtiin ns. hyvis-tiimeissä. Palautekeskustelut lv. 2023–2024 aikana perehdytettujen kanssa käyty, malli arvioitu kattavaksi ja ison koulun rakenteeseen hyvin sovitetuksi.

Viinijärven koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
---------	------------	---------

Turvallinen koulupäivä, hyvinvoiva yhteisö	Kuukausittaiset teemat (tunnetaidot, toisen kohtaaminen, vuorovaikutustaidot), joita nostetaan esille kouluyhteisössä.	Kuukausittaiset teemat toteutuneet. Nepsy-koulutuksen kävi kaksi opettajaa, jotka jakoivat nepsy-osaamistaan kouluyhteisössä.
	Avekki-koulutuksen tarjoaminen henkilökunnalle.	Avekki-koulutusta oli tarjolla, mutta koululta ei ollut osallistujia.
	Ensiapukoulutukseen joka vuosi 1–2 henkilökunnan jäsentä, ea-korttien uusiminen ajallaan.	Tavoite toteutunut, koulutettuja vuoden aikana neljä.
	Toimenpiteitä hyvinvointikyselyjen perusteella	Tavoite toteutunut.
Hyvä lukutaito	Lukuvälkät otetaan uudelleen käyttöön	Toteutunut kerran viikossa.
	Kirjastotunnit käytössä kaikilla luokilla	Toteutunut viikoittain.
	Kontrolloituja lukuläksyjä monipuolisesti kaikilla luokilla	Ei toteutunut kaikissa luokissa. Käytössä noin puolella luokista.
Arjen sujuvuus muuttuvan kouluympäristön keskellä	Välituntien järjestäminen muuttuvan kouluympäristön keskellä (kenttävälkät monipuolisemmin käyttöön)	Toimenpiteet toteutuneet. Kenttävälitunnit kentän ollessa sulana päivittäisiä.
	Siirtokoulun tilojen tehokas käyttö, kouluruokailujen järjestäminen siirtokoulussa	Ruokailut järjestetään luokissa. lisäresurssia palkattu luokkaruokailun avuksi.
	Turvallisen kouluympäristön järjestäminen	Turvallisen kouluympäristön järjestäminen purkutöiden aikana on ollut haastavaa, mutta asiassa on onnistuttu.

Mattisenlahden koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Turvallinen arki	Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tunti jatkuu 4.–6. luokille.	Toiminta säännöllistä. Tavoite toteutunut.
	Avekki-koulutusta tarjotaan henkilökunnalle.	Avekki-koulutusta oli tarjolla, koululta yksi osallistuja.

	Koulun järjestyssäännöt tarkistetaan lukuvuoden alussa ja käydään läpi oppilaiden kanssa.	Järjestyssäännöt käyty läpi syksyllä 2024. Tavoite toteutunut.
Lukutaidon kehittäminen	Opetusta suunnataan lukutaidon kehittämiseen. Lukutaidon kehittämisen toimenpiteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.	Tavoitteet kirjattu lukuvuosisuunnitelmaan. 3.–6.-luokkalaisilla käytössä lukutunti kerran viikossa. Kaikilla luokilla suoritetaan kirjallisuudiplomi. Tavoite toteutunut.
	Erityisopetuksen resurssi vastaa oppilaiden tarpeita ja opetusta.	Erityisopetusresurssi on kokoaikainen. Tavoite toteutunut
Työhyvinvointi	Työhyvinvointikyselyn 2023 tulosten perusteella valitaan ainakin kaksi kehittämiskohdetta vuodelle 2024	Kyselyn tulokset käsitelty ja kehittämiskohteet valittu. Tavoitteet toteutuneet.

Salokylän koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Perustaitojen vahvistaminen äidinkielen ja matematiikan osalta	Lukuhaasteet ja kummitunnit E-2 luokkien kanssa Matemaattisten ongelmaratkaisutehtävien ja sanallisten tehtävien lisääminen koulun arjessa	Vaarallisen kirjaston lukuhaasteita on suorittanut n. 20 % oppilaista ja kummitunteja on pidetty 4 kertaa. Pulma & pähkinä -valinnaisen kurssi 4–6 luokille. Sanallisia tehtäviä tuntien alussa.
Koulun ja kylän yhteistyön lisääminen	Yhteiset tapahtumat ja tilojen hyödyntäminen kylän aktiivisessa toiminnassa	Kylätaloa on ollut helppo tarvittaessa käyttää ja mm. kevätjuhla toteutetaan osittain siellä.
Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi	Koulukiusaamisen nollatoleranssi ja vahva puuttuminen havaittuun epäasialliseen käytökseen Neljä kertaa vuodessa työyhteisön vapaa-ajalla tapahtuvat kokoontumiset	Kiusaamiseen on puututtu tehokkaasti ja yhteys koteihin on ollut sujuvaa. Toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Honkalammen koulu

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Laadukas opetus ja oppimisen tuki	Nepsy-ohjaajien osaamisen hyödyntäminen	Tavoite toteutunut. Nepsy-ohjaajien osaamista hyödynnetty henkilökunnan ja oppilaiden kanssa.

Turvallinen arki	Avekki-koulutuksen tarjoaminen henkilökunnalle. Ensiapukoulutukseen joka vuosi 1–5 henkilökunnan jäsentä, ea-korttien uusiminen ajallaan.	Avekki-koulutuksessa oli henkilökuntaa mukana. Ensiapukoulutuksessa oli kuusi henkilökunnan jäsentä.
	Lääkehoitoon liittyvät Love ja MiniLOP-opinnot ohjaajille	Tätä ei ollut saatavilla vuonna 2024. Tavoite ei toteutunut.
	Uhka- ja vaaratilanteiden seurannan kehittäminen sähköisen ohjelman kautta	Uhka- ja vaaratilanteita paljon, seuranta kuukausittain.
	Toimenpiteitä hyvinvointikyselyjen perusteella	Kiinnitetty huomiota yleiseen työhyvinvointiin, mietitty ratkaisuja, kuinka vähentää uhka- ja vaaratilanteita.
Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi	Kaksi kertaa vuodessa työyhteisön vapaa-ajalla tapahtuvat kokoontumiset	Toimenpiteet toteutuneet.
	Työhyvinvointikyselyn 2023 tulosten perusteella valitaan ainakin kaksi kehittämiskohdetta vuodelle 2024	Kehityskohteet valittiin, joten tavoite toteutunut 1. yhteisöllisyys/yhteiset tapahtumat 2. poissaolojen vähentäminen

Muu perusopetus

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Aamu- ja iltapäivätoiminnan hallinnointia sujuvoitetaan siirtymällä sähköiseen asiointiin	Aamu- ja iltapäivätoiminnan hoitoaikojen ilmoittamiseen, läsnäolojen kirjaamiseen sekä laskutukseen otetaan käyttöön Daisy-ohjelmisto.	Daisy-ohjelmisto käytössä. Tavoite toteutunut.

Varhaiskasvatus

Tulosityksiköt:

4410 Varhaiskasvatuksen yhteiset

4420 Perhepäivähoito

4430 Päiväkodit

4440 Muu varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: varhaiskasvatuksen johtaja

Varhaiskasvatusta järjestetään Taikametsän, Lautasuon, Paloaukean, Liperin ja Viinijärven päiväkodissa ja varhaiskasvatuksen vuorohoitoa Puolivälin päiväkodissa. Kahdeksan perhepäivähoitajaa työskentelee omissa kodeissaan.

Esiopetusryhmiä on Taikametsän, Lautasuon, Paloaukean; Viinijärven ja Puolivälin päiväkodeilla. Liperin kirkonkylällä esiopetus tapahtuu koulun yhteydessä hallinnollisesti osana Liperin päiväkotia. Kevään 2024 ajan varhaiskasvatuksen esiopetusta järjestetään myös Salokylän koululla.

Varhaiskasvatustaki edellyttää säännöllisesti arvioimaan tuotetun palvelun laatua. Liperin varhaiskasvatus käyttää laadunarviointiin sähköistä arviointisovellus Valssia. Laaturyhmä kokoontuu säännöllisesti vuoden 2024 aikana.

Vuonna 2024 on otettu varhaiskasvatuksessa käyttöön toiminnanohjauksenjärjestelmä Daisy. Lisäksi otettiin käyttöön palveluseteli 1.8.2024 alkaen. MiniVerso sovittelumallia on jalkautettu kaikkiin päiväkoteihin. Varhaiskasvatuksen toimintaa ja johtamista on lähdetty tarkastelemaan Lean-menetelmän kautta.

	TP 2023	TA 2024	TA 2024 M	TP 2024	Tot%
Varhaiskasvatukseen yht.					
Kulut	-809 841	-1 008 560	-958 560	-845 696	88,2
Perhepäivähoito					
Tuotot	23 346	25 000	-25 000	24 152	96,6
Kulut	-376 478	-354 676	-354 676	-324 159	91,4
Toimintakate	-353 132	-329 676	-329 676	-300 007	91,0
Liperin päiväkoti					
Tuotot	55 462	48 700	48 700	51 963	106,7
Kulut	-506 540	-794 239	-814 239	-844 229	103,7
Toimintakate	-451 078	-745 539	-765 539	-792 266	103,3
Paloaukean päiväkoti					
Tuotot	67 826	85 300	85 300	65 500	76,8
Kulut	-1 011 905	-1 037 894	-1 037 894	-1 003 156	96,7
Toimintakate	-944 080	-952 594	-952 594	-937 656	98,4
Puolivälin päiväkoti					
Tuotot	28 682	30 912	30 912	26 032	84,2
Kulut	-1 190 585	-1 071 830	-1 106 830	-1 081 144	97,7
Toimintakate	-1 161 903	-1 040 918	-1 075 918	-1 055 113	98,1
Viinijärven päiväkoti					
Tuotot	52 351	46 680	46 680	73 271	157,0
Kulut	-698 119	-735 607	-735 607	-696 826	94,7
Toimintakate	-645 768	-688 927	-688 927	-623 555	90,5
Lautasuon päiväkoti					
Tuotot	54 754	45 000	45 000	63 558	141,2
Kulut	-1 304 490	-1 411 155	-1 356 155	-1 329 038	98,0
Toimintakate	-1 249 736	-1 366 155	-1 311 155	-1 265 481	96,5
Taikametsän päiväkoti					
Tuotot	75 456	72 000	72 000	77 970	95,0
Kulut	-1 615 062	-1 765 733	-1 765 733	-1 692 176	95,8
Toimintakate	-1 539 606	-1 693 733	-1 693 733	-1 614 206	95,3
Muu esiopetus					
Tuotot		7 600	7 600	6 127	80,6
Kulut		-201 907	-201 907	-134 499	66,6
Toimintakate		-194 307	-194 307	-128 372	66,1
Kotihoidon tuki				z	
Kulut	-645 750	-629 225	-679 225	-656 455	96,6

Perhepäivähoito, Päiväkodit, Esiopetus ja Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Sujuva ja laadukas arki varhaiskasvatuksessa	Otetaan käyttöön uusi varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä	Toimenpide toteutunut. Daisy on sujuvoittanut huomattavasti varhaiskasvatuksen arkea ja tehostanut useita eri toimintoja.
	Tehdään ryhmärakenteiden laajempi lasten tarpeita tukeva tarkastelu	Toimenpide toteutunut.
	Laaturyhmän kokoontumiset tavoite 4 krt/vuosi	Laaturyhmä on kokoontunut 3 krt/vuosi
Varajohtajuudessa toimiva malli käytössä	Jokaiseen yksikköön nimetään varajohtajat	Toimenpide toteutunut 5/6. Varajohtajuus on tuonut luotettavuutta päiväkotien henkilöstölle, kun yksiköissä on päiväkodinjohtajan poissaolojen aikana toiminnasta vastaava henkilö tavoitettavissa. Lisäksi päiväkodinjohtajat ovat päässeet hyödyntämään jaettua johtajuutta mm. työvuorojen ja vuosilomien suunnittelussa.
Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty	Kootaan vasutyöryhmä, jonka avulla päivitetään kunnan varhaiskasvatussuunnitelma	Toimenpide toteutunut. Työryhmä kokoontui kevään 2024 aikana useita kertoja.
	Osana varhaiskasvatussuunnitelman päivitystä tarkastellaan laatu-käsitettä arvokeskustelun kautta.	Toimenpide toteutunut. Arvokeskustelua käytiin vasutyöryhmän jäsenten johdolla yhteistyössä henkilöstön kanssa mm. Padlet-keskustelujen kautta.

Opinto- ja vapaa-aikapalvelut

Tulosityksikkö

4610 Opinto ja vapaa-aika

Vastuuhenkilö: vapaa-aikapäällikkö

Opinto- ja vapaa-aikapalvelut tuottavat kuntalaisille liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluita.

Liikuntapalvelut tuottavat ohjatun liikunnan palveluja, liikuntaneuvontaa, uimaopetusta ja uimavalvontaa.

Nuorisopalvelut järjestävät avointa nuorisotyötä Ylämyllyllä, Liperin kirkonkylällä sekä Viinijärvellä.

Nuorisopalvelut järjestävät myös etsivää nuorisotyötä, jalkautuvaa nuorisotyötä, koulunuorisotyötä ja

harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa. Kulttuuripalvelut järjestävät kulttuuritapahtumia

yhteistyössä eri tahojen kanssa toimintojen ensisijaisten kohderyhmien ollessa lapset, nuoret sekä

ikäihmiset. Yllä mainittujen lisäksi vapaa-aikapalvelut järjestävät eri teemaisia kerhoja, leirejä, retkiä sekä

tapahtumia, toteuttavat osaltaan kunnan järjestöyhteistyötä. Opinto- ja vapaa-aikapalveluiden tulosityksikön

alle kuuluvat Joensuun seutukirjaston, Joensuun seudun kansalaisopiston ja Keski-Karjalan musiikkiopiston

Liperin alueen toiminnot.

Vuoden 2024 aikana vapaa-aikapalveluissa jatkettiin ohjelmatyön edistämistä. Liikkumishojelman ja

liikunnan olosuhdeohjelman valmistumisen ja käyttöön ottamisen jälkeen seuraavana valmistui nuoriso-

ohjelma, joka hyväksyttiin lokakuussa 2024 hyvinvointilautakunnassa sekä aloitettiin kulttuuriohjelman

laatiminen. Lisäksi kunnan ja järjestöjen tekemän yhteistyön edistämiseksi laadittiin järjestö-

kuntayhteistyön asiakirja.

Liikuntapalvelujen puolella vuoden 2024 keskityttiin ikäihmisten liikunnan lisäämiseen Liperin ikiliikkuajat -

hankkeen myötä, jatkettiin liikuntaneuvonnan kehittämistyötä hyvinvointialueen sekä muiden

yhteistyötahojen kanssa sekä käynnistettiin seurafoorumi liperiläisten ja liperissä toimivien liikunta- ja

urheiluseurojen sekä kunnan välisen yhteistyön lisäämiseksi. Näiden lisäksi vuoden 2024 aikana

vakautettiin uimahalli Liprakan henkilöstötilannetta toimintojen turvaamiseksi sekä käynnistettiin Liikettä

koulupäivään -hanke opetus- ja kulttuuriministeriön Suomi liikkeelle -ohjelman Liikkuva koulu ja Move! -

kehittämisavustuksen myötä.

Nuorisopalveluissa kehittämistyötä tehtiin lakisääteisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kanssa

kuntaliiton koordinoimassa 9-pykälä -hankkeessa. Tavoitteena on entistä toimivampi verkosto liperiläisten

nuorten kanssa töitä tekevien tahojen kanssa. Muita keskeisiä vuoden 2024 painopisteitä olivat tehostetun

nuorisotyön suunnitelman laatiminen osana kunnan kriisityön suunnitelmaa, jalkautuvan nuorisotyön

edelleen kehittäminen sekä Unicefin lapsiystävällinen kunta työhön liittyvät toimenpiteet; kuten

esimerkiksi lasten ja nuorten osallisuustyö nuorisovaltuuston ja lapsiparlamentin kautta. Näistä tehostetun

nuorisotyön suunnitelma sekä lapsiparlamentin uudelleen käynnistäminen siirtyivät vuodelle 2025.

Kulttuuripalveluissa jatkettiin monitahoisesti kulttuuripalvelujen toteuttamista ja sitä kautta

kulttuurihyvinvoinnin lisäämistä. Keskeisenä tekijänä nähtiin valmistuvan nuoriso-ohjelman ja alkavan

kulttuuriohjelmatyön yhteensovittaminen kulttuurisen nuorisotyön aseman vahvistamiseksi.

Kulttuuripalvelut sekä omalta osaltaan Liperin kunnan vapaa-aikapalvelut osallistuivat vuonna 2025

toteutettavan Liperi 150 v juhluvuoden valmistelu- ja suunnittelutyöhön vuoden 2024 aikana.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP2024
Kulttuuritapahtumat /vuosi	112	150	223	100	231

Kulttuuritapahtumien kävijämäärä/vuosi	3 177	4 845	5 966	5 000	4836
Uimahallin asiakaskävijämäärä	16 128	19 028	23 147	22 000	23 157
Kunnan liikuntaneuvonnan asiakasmäärä	26	21	31	25	19
Ohjattujen liikuntaryhmien kävijämäärät				3 000	3367
Kuntosali- ja vesiliikuntaopastukset				30	54
Etsivän nuorisotyön asiakkaat				100	129
Nuorisotilojen kävijämäärät				6 400	6536
Koulunuorisotyössä tavoitettujen nuorten määrä				10 000	10861
Maksuttoman kerhotoiminnan kerhoja nuorille /kpl				55	55
Loma-aikojen toimintojen kävijämäärät				600	2594
Kansalaisopiston tunnit	2 838	3 565	3 678	4 199	3 590
Musiikkiopiston oppilasmäärä/lukuvuosi	79	123*	113	122	
Musiikkileikkikoululaiset	42	57	53	42	
Seutukirjaston Liperin lainat lkm	224 643	247 707	259 696	220 000	259 009
- Liperi	44 009	38 813	40 570		42 329
- Viinijärvi	44 417	47 943	48 005		37 308
- Ylämylly	75 235	102 901	117 178		123 650
- kirjastoauto	60 982	57 550	53 943		55 722

*laskentatapa muuttunut

	TP 2023	TA 2024	TA 2024M	TP 2024	Tot%
Liikuntapalvelut					
Tuotot	101 549	82 940	82 490	115 060	138,7
Kulut	-1 099 433	-1 031 722	-1 031 722	-1 017 443	98,6
Toimintakate	-997 884	-948 782	-948 782	-902 382	95,1
Nuorisotyö					
Tuotot	1 402	1 000	1 000	1 617	161,7
Kulut	-352 656	-406 735	-406 735	-403 111	99,1
Toimintakate	-351 254	-405 735	-405 735	-401 494	99,0
Kulttuuripalvelut					
Tuotot	3 462	2 000	2 000	4 485	224,2
Kulut	-151 501	-147 192	-147 192	-144 237	98,0
Toimintakate	-148 039	-145 192	-145 192	-139 752	96,3
Seutukirjasto					
Toimintakate	609 826	-618 165	-618 165	-593 560	96,0
Kansalaisopisto					
Toimintakate	-141 441	-162 239	-162 239	-146 513	90,3
Musiikkiopisto					
Toimintakate	-98 421	-113 147	-113 147	-116 603	103,1

Liikunta

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Liikkumisohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	Liperin Ikiliikkuajat –hankeen käynnistäminen ja hankesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Liperin ikiliikkuajat -hanke on toiminut vuoden 2024 ajan ja hankkeelle on haettu jatkoa vuodeksi 2025.
	Liikuntaneuvonnan kehittäminen alueellisena ja paikallisen yhteistyönä.	Liikuntaneuvonnan kehittämistyötä on jatkettu mm. hyviö-työkulun käyttöönottamisen ja elintapaohjauksen sopimusten laatimisten osalta.
	Järjestö-kuntayhteistyön asiakirjan laatiminen	Asiakirja on laadittu sekä otettu käyttöön järjestöissä sekä kunnan nettisivuilla.
	Seurafoorumin käynnistäminen	Ensimmäinen foorumi on järjestetty 03/2024.

Kulttuuri

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Kulttuuritoiminnan suunnitelmallista kehittämistä ohjaa yhteistoiminnallisesti laadittu kulttuuriohjelma	Kulttuuriohjelman laatiminen alkaa vuonna 2024	Kulttuuriohjelman laatiminen on aloitettu.
Kulttuurisen nuorisotyön asema vahvistuu	Nuoriso-ohjelma ja kulttuuriohjelma yhteensovitetaan kulttuuriohjelmaa laadittaessa	Tavoitteen saavuttaminen kesken.
Kulttuurin hyvinvointivaikutukset tulevat aikaisempaa paremmin näkyviksi.	Eri ikäisillä kuntalaisilla mahdollisuus osallistua sekä tekijänä että kokijana kulttuuritoimintaan. Omat tapahtumat ja toiminnot, yhteistyötapahtumat ja toiminnot, avustusten kautta toteutettavat tapahtumat ja toiminnot.	Tapahtumia järjestetty 231 kappaletta ja tapahtumissa on ollut 4 836 kävijää.

Nuoriso

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Nuoriso-ohjelma ohjaa kunnan nuorisopalvelujen toimintaa	Nuoriso-ohjelma hyväksytään hyvinvointilautakunnassa	Nuoriso-ohjelma hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 10/2024

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminnan tehostaminen	Kuntaliiton ysipykälä -hankkeen mukaiset toimenpiteet toiminnan tehostamiseksi	Hankkeessa on kehitetty verkoston toimintaa ja kokousten rakennetta yhdessä muiden hankekuntien kanssa.
Työ Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamista varten jatkuu	Kunnassa on säännöllisesti ja aktiivisesti toimiva nuorisovaltuusto (Nuva), oppilaskunnan hallitukset ja lapsiparlamentti	Nuorisovaltuusto ja oppilaskunnan hallitukset toimivat säännöllisesti. Lapsiparlamentin toimintaa käynnistetään uudelleen vuonna 2025.

Seutukirjasto (Joensuun tuottama palvelu)

Vuonna 2024 seutukirjastossa käytiin ja lainattiin ahkerasti: keskimäärin jokainen kuntalainen kävi kirjastossa 10 kertaa vuoden aikana ja lainasi keskimäärin 19 lainaa vuodessa. Laina- ja kävijämäärätavoitteet ylitettiin. Liperin kirjastoissa vuosi näyttäytyi vilkkaana. Liperin kirjastossa sekä kävijä- että lainaluvut nousivat edelliseen vuoteen verrattuna. Viinijärvellä luvuissa oli hieman laskua, mikä selittyy väistötilalla sekä omatoimimahdollisuuden poistumisella. Kirjastoauto Ketunlenkin vuosi oli tasainen ja koulu- ja päiväkotipysähdykset ovat tärkeitä saavutettavuuden ja lukutaidon ylläpitämisen näkökulmasta. Ylämyllyn kirjaston vuosi oli vilkas. Uusien tilojen myötä Ylämyllyn kirjasto on noussut seutukirjaston vilkkaimpiin kirjastoihin lainalukujen valossa. Vuonna 2024 lainat ylittivät reilusti Ylämyllyllä 123 000 lainaa.

Syksyllä rekrytoitiin uusi kirjastovirkailija. Uuden virkailijan tehtäväkuvana on aikuisten kirjasto- ja lukemisedistämisen työ Liperin alueella. Tämä työ on jo aloitettu muun muassa pitämällä lukupiirejä kaikissa kolmessa toimipisteessä.

Viinijärven kirjasto siirtyi väistötiloihin odottamaan uusien tilojen valmistumista. Väistötila-aikana omatoimimahdollisuus on poissa käytöstä. Väistötila sekä omatoimimahdollisuuden poistuminen ovat näkyneet Viinijärven kirjastolla sekä kävijä- että lainalukujen hienoisena laskuna. Omatoimimahdollisuuden poistumista ovat myös asiakkaat harmitelleet ääneen.

Omatoimikirjastojen kulunvalvonnan uusiminen eteni vuoden aikana hyvin: vuoden lopussa isossa osassa toimipisteitä on vaihdettu kulunvalvonta entistä tietoturvasempaan. Vuoden 2025 aikana jatketaan vielä joidenkin toimipisteiden osalta ja muun muassa Liperin ja Ylämyllyn kulunvalvontalaitteet vaihtuvat helmikuussa 2025. Asiakkaille muutos ei näyttäydy suurena, sillä uudenkin kulunvalvonnan käyttö on helppoa ja hyvin saman oloista kuin entisen.

Kuntien yhteinen e-kirjasto aloitti toimintansa huhtikuussa ja seutukirjasto liittyi e-kirjastoon heti alussa. Alkuvaiheen haasteiden jälkeen e-kirjastosta on pidetty ja sitä on käytetty huomattavasti enemmän kuin aiempia vastaavia Vaara-kirjastojen kimpan käytössä olleita e-palveluja. E-kirjastossa on käytettävissä e-kirjoja, äänikirjoja ja e-aikakauslehtiä. Vuoden 2025 alusta kuntien yhteiseen e-kirjastoon liittyy mukaan vielä lisää kuntia ja tämän jälkeen 98 % manner-Suomen kunnista kuuluu e-kirjastoon.

Pitkään valmistelussa olleiden sovellusten Riveillä ja Sivulla kehittäminen jouduttiin lopettamaan teknisten haasteiden vuoksi. Riveillä-sovelluksen oli tarkoitus tarjota yläkoulujen käyttöön lukemaan innostamisen ja lukudiplomien suorittamisen väline, Sivulla-sovellus oli suunniteltu aikuisille lukusuosittelevaksi.

Molempiin tuotetut sisällöt ja pedagoginen malli on otettu talteen ja Aluehallintovirastolta on haettu hankeavustusta sisältöjen hyödyntämiseen jollakin toisella alustalla.

Vaara-kirjastojen yhteinen Nuoret aikuiset keskelle kenttää -hanke aloitti elokuussa 2024. Hankkeessa etsitään toimintatapoja, joilla nuorten aikuisten kirjastonkäyttöä lisättäisiin. Erityisenä huomiona hankkeessa on jo noussut esille, että Joensuun pääkirjaston vaikutusalueella asuu selkeästi eniten nuoria aikuisia ja siten heidän kirjastoasiointiaan on paljon, mutta muilla alueilla on saatu suhteessa enemmän houkuteltua nuoria aikuisia kirjastokävijöiksi.

Alueellinen kehittämistehtävä on toiminut vakiintuneella mallilla jo usean vuoden ja jälleen kerran tuotettiin mm. Kaksi koko alueen yhteistä kirjastohenkilöstön koulutuspäivää, muita koulutuksia ja osaamisen jakamisen tilanteita sekä uutena alueen kirjastoesihenkilöstön yhteiset esihenkilöpäivät.

Kansalaisopisto (Joensuun tuottama palvelu)

Taloudellisten haasteiden takia kesäkauden kurssimäärää jouduttiin keväällä 2024 kaventamaan ja kohdistamaan erityisesti lapsille ja nuorille. Tämä näkyi hiukan osallistuja- ja tuntimäärän vähenemisenä. Vuonna 2024 kansalaisopistossa opiskeli yhteensä 23 087 oppijaa, joka on 216 oppijaa vähemmän kuin vuonna 2023. Heistä naisia oli 18 222 ja miehiä 4 865. Miesten määrää on pyritty nostamaan viestinnän ja markkinoinnin kautta. Miesten määrä onkin kasvanut 116 oppijalla edellisestä vuodesta. Opiston henkilöstö suunnitteli 2 679 kurssia vuonna 2024 ja niistä käynnistyi 2 071.

Liperin alueella järjestettiin vuonna 2024 opetusta 3 590 tuntia, yhteensä 182 eri kurssia. Opiskelijoita osallistui yhteensä 1 883, joista naisia 79 % ja miehiä 21 %. Suurimman osallistujamäärät ovat edelleen musiikin, liikunnan ja tanssin kursseilla.

Joensuun seudun kansalaisopisto oli erittäin aktiivinen erilaisten tapahtumien järjestäjänä tai muutoin mukana muiden toimijoiden tapahtumissa, joita kertyi yhteensä 28 kappaletta. Osallistujia ja kävijöitä em. tapahtumissa oli 6 956.

Vuoden 2023 loppuun mennessä sopimuskuntien tuli päättää seuraavan tilauskauden (2025–2027) tuntitilauksista. Päätökset kuntien tilauksista tulivat tietoon vuoden 2024 alusta ja niistä kävi ilmi, että haasteellisesta taloudellisesta tilanteesta johtuen sopimuskuntien tuntitilaus vähenee vuoden 2025 alusta yhteensä 2 306 tuntia. Kokonaisuudessaan sopimuskuntien tuntitilaus kaudelle 2025–2027 on 11 722 tuntia. Liperin kunnan alueella opiston tuntitilaus vuodesta 2025 alkaen on 3 850 tuntia/vuosi.

Kehittämishankkeet ovat olleet vahvasti mukana vuoden 2024 toiminnassa. Kansalaisopisto sai merkittävän laatu- ja kehittämisavustuksen opetushallitukselta (51 098 €). Hankkeen tavoitteena on kehittää opiston arviointiosaamista ja -kulttuuria erityisesti taiteen perusopetuksessa sekä osaamisperustaisessa opetuksessa. Vuonna 2024 tehtiin opettajille alkukartoitus ja kehittämistyö jatkuu työpajatyöskentelyn ja erilaisten luentojen tulemana. Tavoitteena on laatia yhteiset käytänteet sisältävät arviointioppaat sekä Moodle-verkkoon sähköinen arviointialusta kaikkien opiston opettajien käyttöön ja perehdyttämisen tueksi. Hanke on lähtenyt hienosti käyntiin ja kestää vuoden 2026 kesäkuuhun saakka.

Kansalaisopisto on järjestänyt toiminta-alueellaan maahanmuuttajille luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Tätä 100 %:sti valtion tukemaa opetusta järjestettiin Joensuussa ja Outokummussa yhteensä 1 112 tuntia. Tätä opetusta on koordinoitu hyvässä yhteistyössä TE-keskuksen kanssa. TE-lainsäädännön muuttuessa vuoden 2025 alussa maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opettamisen jatko kansalaisopistossa on vielä epäselvä. Opetuksen jatkumisesta kansalaisopistossa ei ole vielä varmuutta.

Kansalaisopisto kysyy kurssitoiveita ja asiakaspalautteita seuraavan lukuvuoden suunnittelun pohjaksi. Opetustarjontaa kehitetään jatkuvasti opiskelijapalautteiden ja kurssitoiveiden perusteella peruskurssitarjonnan ylläpidon sekä muun kehittämistyön ohella. Asiakaspalautteiden perusteella kansalaisopiston opetustoimintaan oltiin vuonna 2024 erittäin tyytyväisiä.